

Jouko Matero

TALONRAKENTAJAN AMMATILLINEN KEHITYS

TALONRAKENTAJAN AMMATILLINEN KEHITYS

Jouko Matero
Opinnäytetyö
Syksy 2017
Rakennusalan työnjohdon koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Rakennusalan työnjohdon koulutusohjelma, rakennusmestari

Tekijä(t): Jouko Matero
Opinnäytetyön nimi: Talonrakentajan ammatillinen kehitys
Työn ohjaaja(t): Martti Hekkanen
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: syksy 2017
Sivumäärä: 48

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia ja tarkastella omaa ammatillista kehitystä ja käyttää sitä itsensä kehittämisen työkaluna. Opinnäytetyön tavoitteena on antaa alan opiskelijoille, rakennusalan ammattilaisille ja kaikille rakennusalasta kiinnostuneille tietoa rakennusalasta ja rakennusalan muutosvaiheista 20 vuoden ajalta (1997–2017).

Apumiehen työt vuosina 1997–1999, rakennusmiehentyöt vuosina 2000–2002, kirvesmiehentyöt vuosina 2002–2010, laskenta vuosina 2011–2015, työnjohtotehtävät vuodesta 2015–.

Työ keskittyy ammatilliseen kehitykseeni käyden läpi työtehtävät apumiehen työnkuvasta aina työnjohtotehtäviin saakka. Olen ottanut työssäni huomioon myös entisten ja nykyisten esimiehieni ja alaisteni kommentit työskentelytaitoistani, erityisosaamisalueistani ja kehittymiskohteistani.

Ammatillinen kehitykseni on työurani alkuaikoina keskittynyt enimmäkseen tietojen, sekä teknisten taitojen hankkimiseen. Tätä tietotaitoa olen hyödyntänyt myöhemmin toimiessani esimiehenä. Rakennusala on muuttunut merkittävästi työssä esitetyn ajanjakson aikana. Tietotekniikka tuo omat apunsa, mutta myös haasteensa rakennustyömaalle.

Asiasanat: ammatillinen kehitys, talonrakennus, rakennusmestari, johtajuus, esimiestyö

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme, option

Author(s): Jouko Matero

Title of thesis: Talonrakentajan ammatillinen kehitys

Supervisor(s): Martti Hekkanen

Term and year when the thesis was submitted: autumn 2017

Pages: 48

The purpose of this thesis is explore and view my own professional development and use it as a tool my own development. The aim of the study project is to give information to students and people who works on building sites and everyone who are interested about the construction sector and phase changes past 20 years on it (1997-2017).

Odd-job man: on years 1997-1999, construction worker: on years 2000-2002, carpenter: on years 2002-2010, working on office as a cost accounting: on years 2011-2015, construction manager: on years 2015-.

Work focuses on my professional development from working as a odd- job man to construction manager`s works. The work includes my supervisors and subordinates views on my workings skills and the needs for development on my working skills.

My professional development in the early days of my career focused mostly on the acquisition of knowledge and technical skills. This know-how I have taken advantage of later working as a supervisor. The construction sector has changed significantly during the period shown. Information technology brings its own resources but also challenges to the construction site.

Keywords: professional development, building construction, building manager, directorship, leadership

ALKULAUSE

Opinnäytetyötä kirjoittaessani olen kulkenut uudelleen oman ammatillisen kehityspolkuni läpi. Olen joutunut peilaamaan entistä minäkuvaani nykyiseen minäkuvaan sekä tarkastelemaan kuinka olen kehittynyt, en pelkästään ammatillisesti, vaan myös henkilökohtaisilta ominaisuuksiltani. Mitä työ sekä työnteko on tarkoittanut minulle. Onko työ luonut minulle identiteetin, vai olenko minä muokannut työtäni itselle sopivaksi. Näkökulmia on useita. Haluan kiittää ohjaavaa opettajaani Martti Hekkasta siitä, että hän antoi minulle tämän opinnäytetyön aiheen. Haluan kiittää myös vaimoani sekä perhettäni tuesta jota olen saanut. Tämän työn kirjoittaminen on ollut minulle hyvin kehittävä ja antoisaa.

21.9.2017

Jouko Matero

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 OMAKUVA	8
3 TYÖN MERKITYS JA JOHTAMINEN	12
4 TYRNÄVÄN MAALAISSPOJASTA TALONRAKENTAMISEN AMMATTILAISEKSI	17
4.1 Työskentely rakennusapumiehenä	17
4.2 Työskentely rakennusmiehenä	22
4.3 Työskentely kirvesmiehenä	27
4.4 Työskentely laskennassa	34
4.5 Työskentely työnjohtajana	38
5 AMMATILLISEN KEHITTÄMISEN TARKASTELU	41
5.1 Työyhteisön palaute	41
5.2 Vahvuuteni esimiehenä	41
5.3 Heikkouteni esimiestyössä	42
5.4 Oma osaamiseni	43
6 POHDINTA	44
LÄHTEET	47

1 JOHDANTO

Olen työskennellyt rakennusosalalla 20 vuotta. Työkokemusta on ehtinyt kertyä apumiehen työstä aina työnjohtotehtäviin saakka.

Sain Oulun ammattikorkeakoululta opinnäytetyön aiheen: Talonrakentajan ammatillinen kehitys. Työ keskittyy ammatilliseen kehitykseeni käyden läpi työtehtävät apumiehen työnkuvasta aina työnjohtotehtäviin saakka. Olen ottanut työhöni mukaan myös entisten ja nykyisten esimiehieni ja alaisteni kommentit työskentelytaidoistani, erityisosaamisalueistani ja kehittymiskohteistani.

Työnjohdon koulutusohjelmassa ei ole aikaisemmin tehty vastaavia opinnäytetöitä. Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia ja tarkastella omaa ammatillista kehitystä ja käyttää sitä itsensä kehittämisen työkaluna. Opinnäytetyön tavoitteena on antaa alan opiskelijoille, rakennusalan ammattilaisille ja kaikille rakennusosalasta kiinnostuneille tietoa rakennusosalasta ja rakennusalan muutosvaiheista 20 vuoden ajalta (1997- 2017).

Rakennusala on muuttunut paljon 20 vuoden aikana. Opinnäytetyössäni käyn läpi näitä muutoksia omakohtaisen kokemukseni ja näkemykseni kautta. Tutkimusmenetelmä on omakohtaisista kokemuksista tehty retrospektiivinen tarkastelu, jota on maustettu työpsykologian ja organisaatioteorian kirjallisuudesta saaduilla tiedonmuruilla. Työn tulos on minun käsitykseni siitä, minkälainen on hyvä rakennusmestari ja mitä asioita hänen elinikäiseen oppimiseen pohjaavalla urallaan kannattaa painottaa.

2 OMAKUVA

Olen syntynyt 13.4.1980 Tyrnävällä. Vanhempani olivat tuolloin maatalous yrittäjiä, joten minulle tulivat tutuiksi maatalan työt jo pienestä pitäen. Maatalan pito ja siihen kuuluvat työmenetelmät olivat lapsuuden kodissani hyvin pitkälle käsitöitä ja vanhanaikaisia. Osallistuin luonnollisesti kaikkiin töihin jo hyvin nuorena, mikä oli itsestäänselvyys. Huomasin pitäväni näistä fyysisesti kuormittavista töistä jo lapsena ja koin onnistumisen tunteita, kun sain ylittää itseni ja huomasin jaksavani tehdä raskaampia töitä kuin olin uskonut.

Lapsuusaika on mielestäni vaikuttanut luonteeseeni hyvin paljon. Fyysiset haasteet ja omien rajojen kokeileminen ovat luoneet minusta ihmisen, joka ei jätä asioita tekemättä ilman yrittämistä. Lapsuus- ja nuoruusaikani kuluikin lähinnä työskennellessäni kotitalan töissä ja vanhempien ihmisten seurassa avustuen erilaisissa korjaamiseen ja rakentamiseen liittyvissä tehtävissä. Näitä työtehtäviä olivat muun muassa latojen rakentaminen ja navetan katon korjaus sekä muut vastaavat työt. Tuohon aikaan oli yleisesti tapana, että rikkoutuneet koneet ja laitteet sekä ylipäänsä kaikki mahdollinen korjattiin itse. Myös minä opin käyttämään hitsauskoneita, kulmahiomakoneita, moottorisahaa sekä muitakin kotona olevia koneita jo kymmenvuotiaana. Korjasin mielellään rikkoutuneita työkaluja hitsaamalla ja myöhemmin rakentelin teräsputkista navettaan karsinoita. Olin lapsena myös erityisen kiinnostunut purkamaan lähes kaikkea, kuten auton moottoreita ja radioita. Purettuani ne kokosin niitä uudelleen kasaan ja samalla pyrin selvittämään niiden toimintamekanismin. Ensimmäisen auton moottoriremontin tein 13 vuoden iässä.

Olen kuusilapsisen perheen toiseksi vanhin lapsi. Asuimme maalla, joten saimme viettää lapsuutemme kotona aina kouluikään saakka. Jouduimme huolehtimaan ja katsomaan toistemme perään jo nuorena vanhempiemme ollessa navetta- tai peltotöissä. Huomaan tämän vaikuttaneen itseeni, sillä saatan vieläkin ottaa vastuuta tai kantaa huolta ihmisten asioista tai tekemisestä, jotka eivät oikeastaan edes kuulu minulle. Minun on vaikea kieltäytyä auttamasta toi-

sia ihmisiä heidän projekteissaan, vaikka itselläni olisi kädet täynnä töitä. Lap-
sesta saakka lausahdus ”Ei jaksa” on minulle vieras käsite. Lapsesta saakka
olen ollut luonteeltani sellainen, että en osaa olla paikallaan tai tekemättä mi-
tään. Koen, että juuri tuollainen kasvuympäristö on ollut minulle sopivin. Virik-
keitä ja tekemistä riitti, ja ne kohdistuivat aina johonkin hyödylliseen tekemi-
seen. Viihdyin mielelläni omissa puuhissani ja olin aina kehittelemässä sekä
rakentelemassa jotakin uutta välinettä tai työkalua, jonka uskoin helpottavan
työn tekemistä.

Luonteeltani olen rauhallinen, päämäärätietoinen, kiltti, toiset huomioon ottava,
tahdikas tekijä. Viihdyn mielellään omissa oloissani, enkä ole seurassa kovin
puhelias. Ulospäin saattaa vaikuttaa, että olisin syrjäänvetäytyvä, mutta tarkkai-
len ihmisten käyttäytymistä ja puhumisia lakkaamatta. Aukaisen yleensä suuni
vasta sitten, kun olen miettinyt, mitä aion sanoa. Itseäni kohtaan olen aina ollut
jokseenkin ankara ja vaatimaton. Nuorempana en osannut ottaa minulle annet-
tuja kehuja vastaan. Toisten kehuessa töitäni olin enemmän häpeissäni kuin
ylpeä työstäni. Tämä piirre on onneksi jonkin verran tasoittunut iän myötä. Olen
kuitenkin yhä liian vaativa itseäni kohtaan. Haluaisin saada aikaan paljon
enemmän kuin kykenen tekemään. Ihmiset päivittelevät, miten ehdin työskente-
lyn ohessa opiskella, tehdä talon remonttia sekä hoitaa lapsia. En tiedä, onko
horoskooppeihin uskominen. Horoskooppimerkiltäni olen oinas, ja jos vaimoltani
kysytään, minulla kasvaa sarvet päässä! Jos päätän lujasti jotakin, en luovuta,
ennen kuin olen saavuttanut päämääräni. Menipä siihen sitten kuinka kauan
tahansa.

Yläasteen lopulla mietin uravalintakysymyksiä. Autonkorjaus ja rakentaminen
kiinnostivat kovasti. Totesin tuolloin itselleni, että osaan korjata autoja jo tar-
peeksi hyvin omiksi tarpeikseni, eikä autonasentajatutkinto toisi minulle luulta-
vasti mitään uutta. Yläasteen jälkeen en hakenut rakennuspuolelle opiskele-
maan, koska ajattelin, että pystyn rakentelemaan ja opiskelemaan vapaa-
ajallani rakentamiseen liittyviä asioita. Luin tuohon aikaan mielelläni rakennus-
alaan liittyvää kirjallisuutta ja kävin paljon naapurin omakotitalotyömaalla autta-
massa kaikenlaisissa töissä. Niinpä päätin mennä lukioon. Ensimmäisen oike-
an kosketuksen rakennusalan töihin sain, kun menin paikalliseen rakennusliik-

keeseen kesätöihin rakennusapumieheksi. Huomasin tuolloin pitäväni apumiehen töistä. Vietinkin tuon kesän jälkeen kaikki vapaa-aikani työn merkeissä.

Lukion jälkeen jatkoin työskentelyä apumiehen töissä vuoden päivät, siihen saakka kunnes lähdin armeijaan. Armeijassa huomasin kuuluvani joukkueeni parhaimmiston. Kuntoni oli todella hyvä ja pärjäsin myös sotilaallisissa taidoissa. Suoritin asepalvelukseni Kainuun Prikaatissa Pohjan pioneeripataljoonassa vuonna 2000. 20-vuotissyntymäpäivänäni istuin linja-autossa matkalla kohti Haminan reserviupseerikoulua. Olin itse ajatellut, että käyn aliupseerikurssin loppuun ja toimin ryhmän johtajana. Pataljoonan komentaja kuitenkin oli asiasta eri mieltä ja sanoi: ”Sinä lähdet RUK:hon, pärjää siellä siinä missä muutkin.” Olin tähän saakka ollut luonteeltani hyvin ujo ja hiljainen. Sain RUK:sta hyvän johtajakoulutuksen, josta on ollut paljon hyötyä siviilielämässä. RUK:n jälkeen menin teknilliseen komppaniaan siltajoukkueen johtajaksi.

Armeija-aika kypsytti minua henkisesti. Johtajakaudella huomasin, että omalla esimerkillä johtaminen on minulle luonnollisempaa kuin huutaa naama punaisena joukoille. Olin usein miesten apuna värkkäämässä siltaelementtejä paikoilleen, jotta työ saatiin tehtyä ajoissa ja hyvin. En osannut vain katsoa vierestä, jos huomasin aikataulun pettävän tai töiden liukuvan väärään suuntaan. Asepalvelus, varsinkin johtajakoulutus ja johtajakausi, ovat antaneet minulle hyvät lähtökohdat ihmisten kanssa työskentelemiseen, ryhmänjäsenenä toimimiseen sekä johtamiseen. Näitä taitoja olen hyödyntänyt ja kehittänyt jatkuvasti elämässäni.

Asepalveluksen jälkeen jatkoin välittömästi töitä samassa rakennusliikkeessä, jossa olin ennen armeijaan lähtöä. En osannut jäädä vielä miettimään, lähtisinkö opiskelemaan vai olisinko jonkin aikaa tekemättä mitään. Tekemättömyys ei sopinut luonteelleni. En myöskään jäänyt kouluttajaksi puolustusvoimien palvelukseen, vaikka minua pyydettiin. Ehkä olisin pärjännytkin hyvin kouluttajana, mutta valitsin silloin tämän polun itselleni. En ole katunut päätöstäni.

Tekniikka on aina kiehtonut minua ja uskon sen olevan jollain tapaa verenperintöä. Sukulaisistani lähes kaikki ovat olleet tekniikan alan ammattilaisia ja käteviä käsistään. Isä ja isoisäni ovat olleet maanviljelijöitä. Isoisäni on aikoinaan ra-

kentanut talot, navetat ja muut rakennukset itse. Hän jopa opetti minut tekemään betonia, kun olin pikkupoika. Lapsena valmistin betonimassasta itselleni käsipainot, joilla treenasin.

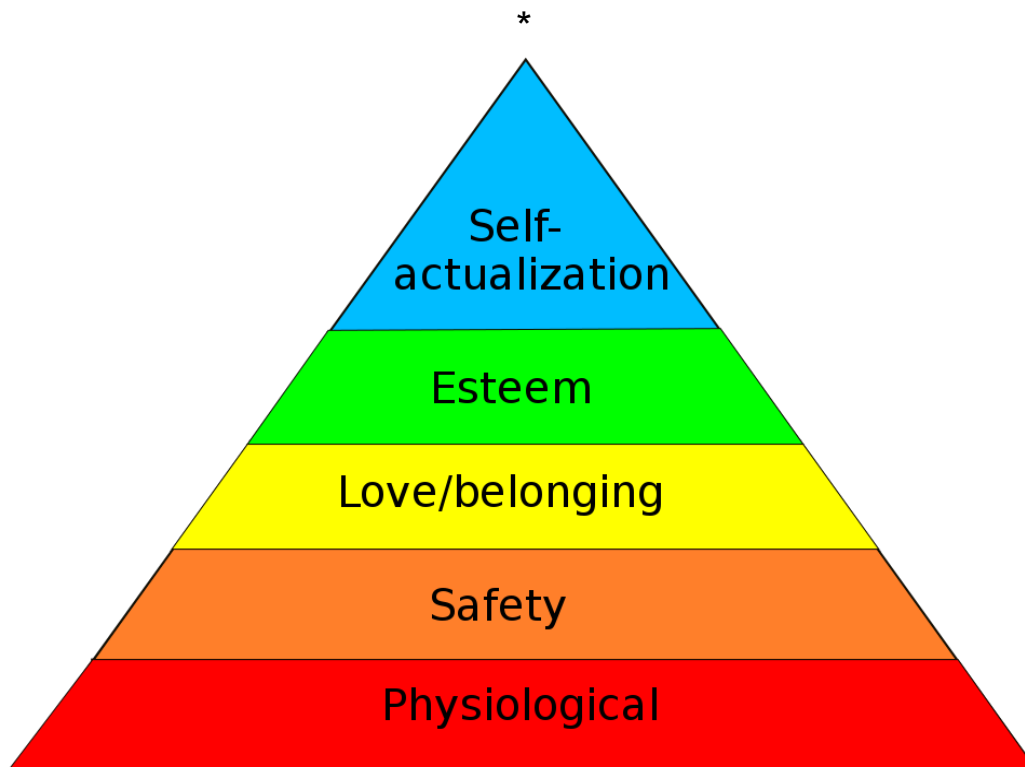
Koen, että olen kasvanut kiinni rakentamiseen ja fyysiseen työhön. En ole koskaan harrastanut sen kummemmin mitään. Peruskoulun ja lukion aikaan nikkaroin tai rakentelin aina jotakin. Tämä on ollut minulle vastapainona opiskelulle ja koen, että rentoudun, kun rakennan jotakin. Parhaimpia hetkiä olen kokenut ollessani kesäyönä laittamassa huopakattoa järvenrannalla sijaitsevaan omakotitaloon, katsellen samalla auringonlaskua. Siinä mieli lepää ja keho saa liikuntaa. En ole koskaan kokenut työn tekemistä väsyttävänä tai epämiellyttävänä asiana. Voisin jopa sanoa rakastavani rakentamista ja se on osa minua.

3 TYÖN MERKITYS JA JOHTAMINEN

Ihminen on laumaeläin, jolla on perustarpeita. Fyysisten perustarpeiden, kuten ruoan, juoman, hengitysilman sekä muiden hengissä pysymiseen liittyvien tarpeiden lisäksi, ihmiset kokevat tarvitsevansa turvallisuuden tunnetta, sekä yhteenkuuluvuuden ja rakkauden tarpeita. Nämä ovat yksilön perustarpeita sekä lähtökohtia tasapainoisen mielen kehittymiseen jo vauva-ikästä alkaen. Myöhemmin, kun nämä edellä mainitut perusasiat ovat kunnossa, ihminen alkaa hakeutumaan hänelle luonteenomaiseen ympäristöön tai jäseneksi ryhmään, jossa hän pystyy toteuttamaan itseään samanlaisissa tehtävissä toimivien ihmisten kanssa. Syntyy arvostuksen ja arvonnannon tarve. (Rauramo 2012, 3.)

Ihminen tarvitsee arvostusta itseltään sekä palautetta ja hyväksyntää muilta ihmisiltä. Mikäli henkilöllä on tullut aiemmin mainitut tarpeet terveellä tavalla tyydytetyksi, hänelle on mitä todennäköisimmin kehittynyt terve itsetunto ottamaan vastaan palautetta, niin positiivista kuin negatiivistakin. Tämä mahdollistaa sen, että ihminen pääsee valjastamaan omat aiemmat kokemuksensa, onnistumisen tunteet ja oman ammattitaitonsa käytäntöön parhaimmalla mahdollisella tavalla. Negatiivinen palaute ei masenna tai lamauta ihmistä, vaan omista virheistä pystytään ottamaan opiksi. Parhaimmassa tapauksessa ihminen tehostuu, ns. sisuuntuu palautteesta ja pyrkii aina parempaan ja tehokkaampaan suoritukseen. Aina tämän toistuessa ihminen kehittyy, sekä ammatillisesti että myös ihmisenä.

Aina ei työtä tehdä pelkästään sen vuoksi, että työstä saatu palkka olisi arvostuksen mittari tai fyysisten perustarpeiden täyttämiseen tarkoitettu palkkio. Ihmiset, jotka haluavat ammattitaitonsa valjastettua mahdollisimman tehokkaasti käyttöön ja kehittävät itseään jatkuvasti, haluavat tuntea olevansa osa jotakin suurempaa ja tärkeämpää kokonaisuutta. He ajattelevat tekevänsä niin sanotusti kutsumustyötään. Tuntevat olevansa osa jotakin korkeampaa, josta on hyötyä kaikille. Kuten kuvasta 1 ilmenee.

KUVA 1. Maslow'n tarvehierarkiamalli (Maslow'n tarvehierarkia 2017)

Maslow'n mukaan ihmisen tarpeiden hierarkkinen järjestys on seuraava:

1. Physiologogal: Fysiologiset tarpeet (hengissä säilymisen fyysiset edellytykset, kuten ruoka, juoma, hengitysilmä)
2. Safety: Turvallisuuden tarpeet (suojauminen erilaisilta vaaroilta)
3. Love/belogning: Yhteenkuuluvuuden ja rakkauden tarpeet (ystävyyys, rakkaus, ryhmään kuuluminen)
4. Esteem: Arvonannon tarpeet (itsearvostus, kunnioituksen saaminen muilta)
5. Self actualization: Itsensä toteuttamisen tarpeet (omien kykyjen saaminen täyteen käyttöön esimerkiksi työssä tai vanhemmuudessa)
6. * Itsensä ylittämisen (self-transcendence) tarpeet: Itsensä ylittämällä tarkoitetaan yhteyden saamista johonkin omaa minää suurempaan: Keinoina tähän voivat olla esimerkiksi hengellisyys, taide tai altruismi. (Maslow 2017, 1.)

Maslowin tarvehierarkia mallia voidaan seuraavan kuvan tapaisesti myös soveltaa organisaation tai ryhmän oppimisen sekä työhyvinvoinnin kehittämiseen.

Työhyvinvoinnin arviointi ja kehittäminen

Työhyvinvoinnin portaat	Oma toiminta 1–5	Organisaation toiminta 1–5
Psykofysiologiset perustarpeet <ul style="list-style-type: none"> Tavoite: Tekijänsä mittainen työ, joka mahdollistaa virikkeisen vapaa-ajan, riittävä ja laadukas ravinto ja liikunta, sairauksien ehkäisy ja hoito 	<ul style="list-style-type: none"> Terveelliset elintavat: kohtuullisuus alkoholin käytössä, tupakoimattomuus, liikunta, ravinto, painon hallinta, lepo ja uni 	<ul style="list-style-type: none"> Työkuormituksen säätely Työpaikkaruokailu Työterveyshuolto
Turvallisuuden tarve <ul style="list-style-type: none"> Tavoite: Työn pysyvyys, riittävä toimeentulo, turvallinen työ ja työympäristö sekä oikeudenmukainen, tasa-arvoinen ja yhdenvertainen työyhteisö 	<ul style="list-style-type: none"> Turvalliset, ergonomiset ja sujuvat työ- ja toimintatavat Uskallus tarttua epäkohtiin Hyvät käytöstavat Vastuiden ja oikeuksien tiedostaminen ja niiden mukaan toimiminen Taloudellinen tilanne 	<ul style="list-style-type: none"> Työsuhteen pysyvyys Turvallinen työympäristö (tekninen, toiminnallinen ja psykososiaalinen) Työsuojelun yhteistoiminnan toteutuminen
Liittymisen tarve <ul style="list-style-type: none"> Tavoite: Yhteishenkeä tukevat toimet, tuloksesta ja henkilöstöstä huolehtiminen, ulkoinen ja sisäinen yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Joustavuus Erilaisuuden arvostaminen Kehitysmyönteisyys Ihmissuhteet kunnossa (työ ja yksityiselämä) Mieluisat harrastukset 	<ul style="list-style-type: none"> Työyhteisön hyvä ilmapiiri Hyvät kokouskäytännöt Yhteistyön sujuminen Konfliktien käsittely Johdaminen Työpaikan sisäiset ja ulkoisten tukiverkoston hyödyntäminen
Arvostuksen tarve <ul style="list-style-type: none"> Tavoite: Eettisesti kestävä arvot, hyvinvointia ja tuottavuutta tukeva missio, visio, strategia, oikeudenmukainen palkka ja palkitseminen, toiminnan arviointi ja kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Aktiivinen rooli organisaation kehittämisessä ja toiminnassa Itsearvostus, myönteinen minäkuva Oman työn arvostus Hyvät käytöstavat 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointia ja tuottavuutta tukevat arvot, kehitystoiminta sekä palaute-, palkka- ja palkitsemisjärjestelmät Henkilöstön osallistuminen Avoin ja sujuva tiedon kulku
Itsensä toteuttamisen tarve <ul style="list-style-type: none"> Tavoite: Oppiva organisaatio, omien edellytysten täysipainoinen hyödyntäminen, uuden tiedon tuottaminen, esteettiset elämykset 	<ul style="list-style-type: none"> Oman työn hallinta ja osaamisen ylläpito Oppimisen ja oivaltamisen ilo Luova toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> Osaamisen hallinta, yksilön ja työyhteisön oppimisen tukeminen Mielekkään työn mahdollistaminen Luovuus ja vapaus

KUVA 2. Tarvehierarkiamalli työhyvinvoinnista (Rauramo 2009, 4)

Johdamisessa on kyse yrityksen liiketoimintatavoitteiden saavuttamisesta. Johtamisen ja henkilöstöhallinnon käytännöt luovat perusteet hyvälle työpaikalle. Johtajan tärkeimpiä tehtäviä on tehdä yrityksen strategiasta ymmärrettävä ja antaa suorittavalle portaalle edellytykset sen toteuttamiseen käytännön tasolla. Hyvällä työpaikalla kaikki tietävät, millaisia tuloksia työyhteisöltä odotetaan. Hy-

vässä johtamiskulttuurissa on sijaa myös keskustelulle ja palautteelle. Kun henkilöstö voi hyvin, yrityksen tuottavuus kasvaa. Tuottavan työpaikan ilmapiiri on hyvä: Erilaiset ihmiset tekevät keskenään yhteistyötä ja pystyvät keskittymään olennaiseen. Tarpeettomat tehtävät eivät vie turhaan työaika ja tavoitteet pystytään saavuttamaan. Tuottavuus on usean osatekijän summa, mitä johtajan on kyettävä seuraamaan ja ennakoimaan. (Järvinen 2012,13–17.)

Työyhteisön ilmapiiristä huolehtiminen on jokaisen työntekijän vastuulla. Hyvällä johtajuudella ja monipuolisilla alaitaidoilla luodaan edellytykset toimivalle työyhteisölle. Alaitaidoilla tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että toimitaan hyvässä yhteistyössä sekä esimiesten että työtovereiden kanssa ja kiinnitetään huomiota hyvään käytökseen. Alainen ymmärtää ottaa vastuuta työtehtävistään ja ymmärtää sen liittymisen osaksi koko työyhteisön tehtävää ja sen onnistumista.

Omakohtaisiin kokemuksiini perustuen matemaattisesti ja teknisesti lahjakkaat lapset ovat usein joko hyvin eristäytyneitä tai he eivät ainakaan ole yhtä sosiaalisia ryhmätoiminnassa kuin taiteellisesti ja kielellisesti lahjakkaat lapset. He vetäytyvät usein syrjään tarkkailevaksi osapuoleksi keskustelutilanteissa ja ryhmätyöskentelyssä. Usein tämän vuoksi voivat nämä erityislahjakkuudet jäädä huomiotta varhaiskasvatuksessa. Heille voi muodostua virheellinen käsitys itsestään, eivätkä he pääse kehittämään taitojaan. Toisaalta on myös vaarallista tulevan työyhteisön kannalta, mikäli lasta jatkuvasti keuhutaan ja kannustetaan aiheetta. Se antaa ihmiselle virheellisen kuvan itsestään ja kyvyistään.

Työyhteisössä on tärkeää, että esimies osaa tunnistaa alaisistaan näiden kyvyt, motivaation sekä henkilökohtaiset ominaisuudet. Esimerkiksi omissa oloissaan viihtyvä henkilö, jolla on hyvät tiedot ja taidot sekä asiantuntemus, kannattaa laittaa suorittamaan tehtävää, jossa nämä kyvyt ja luonteenpiirteet saadaan otettua hyödyksi. Olen oppinut tämän johtajakoulussa varusmiesaikana. Tällaisen henkilön kyvyt sekä ominaisuudet menevät hukkaan, mikäli hän joutuu työskentelemään tehtävässä, joka vaatii ryhmässä pohdintaa tai keskustelua. Hän on suorittaja, joka suorittaa tehtävän toisensa perään parhaimmalla mahdollisella tavalla. Juuri tämän vuoksi haluan painottaa esimiestyön tärkeyttä sekä ihmisten johtamista. Tästä käytetään myös nimitystä syväjohtaminen. Syväjohtaminen tarkoittaa johtajana toimimisen perusteita ja kykyä eli valmiutta joh-

taa alaisiaan, sekä itse johtamiskäyttämisen ja käytöksen aikaansaamaa vaikutusta. Syväjohtamisen mukaisen johtamiskäyttämisen peruskulmakivet ovat

- luottamuksen rakentaminen (luottamus),
- inspiroiva tapa motivoida (innostus),
- älyllinen stimulointi (oppiminen) sekä
- ihmisen yksilöllinen kohtaaminen (arvostus).

Syväjohtamisen tavoitteena on saada nämä neljä johtamisominaisuutta tasapainoon keskenään siten, ettei mikään niistä korostu yli muiden, eikä myöskään jää muiden varjoon. Syväjohtaja pyrkii koko ajan kehittämään itseään johtajana. Näiden niin sanotun neljän kulmakiven on oltava tasapainossa keskenään, mikäli todella haluaa saada alaisestaan parhaimman hyödyn irti. Tärkeää on saada alaisista parhaimmat kyvyt esille ja käyttöön siten, että alainen itse kokee onnistumisen tunteen ja sen, että häntä arvostetaan työstänsä ja saavutuksistaan. Neljän kulmakiven lisäksi syväjohtamisessa on kuusi muuta ulottuvuutta: kontrolloiva ja passiivinen johtaminen, ammattitaito, tehokkuus, tyytyväisyys ja yrittämisen halu.

4 TYRNÄVÄN MAALAIPOJASTA TALONRAKENTAMISEN AMMATTILAISEKSI

Tässä luvussa käyn läpi ammatillisen kehittymisen vaiheet alkaen ensimmäisestä työpäivästäni rakennusapumiehenä nykyhetken työnjohtajatehtäviin saakka. Olen sisällyttänyt opiskeluaikani tekstin yhteyteen, koska olen käytännössä opiskellut työn ohessa.

4.1 Työskentely rakennusapumiehenä

Ammatillinen urani alkoi vuonna 1997 Tyrnävän rakennuspalvelu Oy:n palveluksessa. Työskentelin kesätöissä päiväkotityömaalla apumiehenä. Työtehtäviini kuului siivota työmaan piha-alueita ja olla apuna kirvesmiehelle, joka rakensi aitaa päiväkodin tontin ympärille. Työmaa oli jo muilta osin valmis ja nämä olivat viimeisimpiä töitä, joita sillä työmaalla oli jäljellä. Tämän kaltainen työ oli minulle entuudestaan tuttua eikä kehittänyt minua ammatillisesti. Pidin kuitenkin työstäni ja ahnehdin siivoukset valmiiksi ripeällä tahdilla. Toimitin myös aidantekijälle tarvikkeet nopeasti käden ulottuville. Tämä johti siihen, että minulle jäi paljon loppoaikaa työn lomassa ja tunsin turhautumisen tunnetta, kun ei ollut mitään tekemistä. Kysyin useasti aita tekevältä kirvesmieheltä, mitä voisin tehdä seuraavaksi. Hän ei osannut antaa minulle työtehtäviä, eikä työmaalla enää ollut aktiivisesti työnjohtajaa valvomassa töitä. Touhuilin työmaalla sen vuoksi omin päin. Laittelin esimerkiksi autonlämmitystolppia sekä pihavalaisimia vesivaa'an kanssa pystyyn. Sain näin loppoaikat täytettyä järkevällä tekemisellä.

Koin tuossa vaiheessa työni rasittavaksi sen vuoksi, että työtehtäviä oli todella vähän siihen verrattuna, mitä olisin halunnut ja jaksanut tehdä. Yrityksen toimitusjohtaja asui päiväkotityömaan lähellä ja kävi aina pari kertaa päivässä katsomassa, miten työmaalla sujuu. Kerroin hänelle, että täällä on aika vähän töitä minulle, ja kysyin olisiko minun mahdollista päästä Limingan Tupokseen koulu-työmaalle, joka oli juuri alkanut. Hän jäi miettimään asiaa ja ilmoitti minulle seuraavana päivänä ”Huomenna Tupokseen.”

Tupoksen ala-asteen saneeraus ja laajennustyömaa oli ensimmäinen oikea työmaa, jossa olen työskennellyt. Aloittaessani siellä työmaa oli juuri aloitettu.

Käynnissä oli vanhan koulun märkätilojen ja tiiliväliseinien purkutyöt. Lisäksi laajennusosan alueella oli metsuri raivaamassa puustoa pois. Pääsin heti tekemään työtä niin paljon kuin halusin. Kärräsin kottikärryillä piikkausjätettä, tiiliä ja laattoja traktorin peräkärriin, sen minkä piikkari ehti sitä tuottaa. Välillä kävin kantamassa raivatulta alueelta oksia ja latvuksia kasoihin, jotka ajettiin myöhemmin pois. Tekemistä riitti hyvin koko päiväksi ja sain tehdä tätä ns. ”ryskätyötä” niin paljon kuin jaksoin. Nautin siitä kovasti. En useinkaan malttanut pitää ruokatuntia loppuun, kun lähdin jo ennen aikoja jatkamaan töitäni. Kahvikopissa vanhemmat työntekijät monesti sanoivat: ”Älähän poika ahnehdi, ei ne työt tekemällä loppu.” En vain malttanut olla paikallaan ja odotella, että tauko päättyy, koska ihan hyvin senkin ajan olisin voinut touhuta työmaalla.

Purkutyön loputtua pääsin laajennusosan alueelle asentamaan salaojaputkia ja kaivoja rakennusmiehen apurina. Työ oli minusta mukavaa ja tunsin itseni tärkeäksi, kun tasasin salaojasoraa kaivannon pohjalle ja tarkistin laudalla sekä vatupassilla, että pohja viettää oikeaan suuntaan sopivalla kaadolla. Tarkkailin vanhan rakennusmiehen työtä. Kyselin koko ajan asioista ja koetin imeä itseeni mahdollisimman paljon tietoa. Työ ei kuitenkaan edistynyt mielestäni tarpeeksi ripeästi.

Rakennusmies oli luonteeltaan verkkainen ja puhelias, lisäksi hän oli jo aika iäkäs. Hän tutki piirustuksia pitkään ja minulla oli tuskallista odottaa, milloin hän ilmoittaa minulle, minkä mittaiseksi putki katkaistaan. Usein kävikin niin, että putket katkaistiin väärän mittaiseksi. Minäkin rupesin tutkimaan kuvia. Kysyin, onko kaivoille annettu paikat, ja mitat niiden paikoille. Ehdottelin, voisimmeko laittaa ensin kaivot vain asennuspaikan viereen ja tehdä putken valmiiksi, jonka jälkeen kaivettaisiin kaivolle paikka ja liitetään se putkeen, jolloin putkesta tulisi aina oikean mittainen. Sain ehdotukseni läpi. Näin toimien saimme työmme sujumaan nopeammin ja sain vanhalta mieheltä kehuja hyvästä ehdotuksesta. Se lämmitti mieltäni, koska olin keksinyt keinon nopeuttaa työmme valmistumista.

Myöhemmin olin mittamiehen apuna kun hän teki linjapukkeja ja asensi linjalankoja anturamuottien rakentamista varten. Jouduin jälleen kärsimättömänä odottelemaan kun hän tutki piirustuksia ja teki laskelmiaan laudankappaleeseen. Sidoin myöhemmin aina linjalangan pukin vaakalankussa olevaan naulaan kun

hän teki laskelmiaan ja lähdin kantamaan lautanippua anturamuottien tekijöille. Tämä ei ollut varsinaisesti minun työtehtäviä, mutta ajattelin ehtiväni käydä siinä välissä tekemässä muitakin työtehtäviä. Mittamies ei pitänyt tästä. Hän murahтели vihaisesti ”Mihin se poika häipyä kesken töitten? Vaikka sitä joutuu vähän aikaa odottelemaan, sitä ei mihinkään häivytä kesken kaiken!” Otin tapauksesta opikseni ja sen jälkeen kun jouduin taas odottamaan langan siirtoa, menin katsomaan mitä hän tutkii ja laskeskelee. Rakennuspiirustukset ja rakennuksen paikan mittaukset alkoivat tulla minulle tutuksi. Opin ne ihmeen helposti, vaikka en ole koskaan ollut koulumatematiikassa erityisen hyvä. Geometria on tosin ollut aina yksi lempiosioistani matematiikassa.

Mittamies oli koulutukseltaan rakennusmestari, mutta hän ei ollut vielä saanut yrityksestä mestarinvakanssia. Arvostin ja arvostan edelleen kaikkia niitä oppeja joita hän on minulle opettanut. Hän on ollut merkittävässä roolissa ammatillisessa kehittämisessäni. Hän on myös myöhemmin ollut esimiehenäni sekä työparinani toimiessani työnjohtotehtävissä eri työnantajien palveluksessa.

Kesän loppupuolella olin lautapoikana väestönsuojan muottitöissä. Kannoin kasettilevyä, lankkua ja lautaa muotintekijöille. Koetin aina ottaa olkapäälleni suuremman nipun kuin edellisellä kerralla, jotta ehtisin välillä käydä katkomassa harjateräksiä, koska tiesin että seuraavaksi se tulee olemaan minun tehtäväni. Ajattelin, että se jouduttaa työmaata. En tiedä jouduttiko, mutta huomasin ajattelevani asioita eteenpäin työvaihetasolla. Kun kannoin jotakin tarviketta työporukalle, mietin aina että mitä seuraavaksi tarvitaan ja mikä on seuraava työvaihe ja kuinka minä pystyn vaikuttamaan siihen, että se sujuu jouhevasti. En tiedä onko tällainen ajattelu yleistä apumiehille, mutta minä tein sitä.

Nykypäivänä olen huomannut kuitenkin tosiseikan, että harvemmin apumiehet ovat kiinnostuneita avustamansa työporukan työn etenemisestä. Sain osallistua vielä väestönsuojan raudoitukseen sekä betonointiin. Kesätyön jälkeen jatkoin opiskelua Kempeleen lukiossa, mutta koska minulla oli opintosuunnitelmassa varsin vähän kursseja ja koulupäivät olivat vain noin 4–5 tunnin mittaisia, kävin päivittäin joko ennen koulun alkua tai sen jälkeen työmaalla töissä. Sain mestarilta luvan käydä siivoamassa työmaata ja repimässä nauvoja lankuista, laudoista ja levyistä. Minun käsityksen mukaan oli yleinen tapa, että kaikki käyttökeli-

poinen puu- ja levytavara puhdistettiin nauloista ja betonijäämistä uudelleenkäyttöä varten. Tämän vuoksi minua tänäkin päivänä usein hirvittää, kuinka suuret määrät käyttökelpoista rakennusmateriaalia menee vaihtolavalle ja jätteeneksi. Lankut ja laudat niputettiin ja käytettiin muottitöissä seuraavalla työmaalla.

Lukuloman aikana työskentelin jälleen kokopäiväisesti työmaalla ja ylioppilaskirjoitusten aikaan olin pois töistä aina silloin kun minulla oli koe. Työmaa oli edennyt lukuvuoden aikana jo sisustusvaiheeseen. Olin mukana luokkahuoneiden alakattotöissä, kevyiden väliseinien teossa sekä luokkahuoneiden varusteiden asentamisessa. Minulle alkoivat hahmottua työskentelytavat ja työvaiheet. Minulla oli pyrkimys tehdä aina minulle annettu työtehtävä valmiiksi ennen työpäivän päättymistä ja usein kysyinkin lupaa jäädä vähän pidemmäksi aikaa töihin, että saan annetun homman valmiiksi.

Seuraava työpäivä alkoi aina siten, että kysyin työnjohtajalta mitä teen. Työtehtävät olivat usein sellaisia, että sain ne tehtyä tunnissa tai parissa. Se johti siihen, että jouduin kysymään työnjohtajilta uutta tekemistä useamman kerran työpäivän aikana. Kerran kävi myös niin, että eräs mestari sanoi minulle: ”Eihän tässä saatana jouda muuta miettimään kuin että mitä hommaa sinulle keksitään, kun koko ajan ravaat kopissa”. Tämä vähän säikäytti minua, tai potkaisi ajatteluani siihen suuntaan, että aloin tosissani miettimään ja katsomaan työmaata sillä tavoin, että mitä seuraavaksi kannattaa tehdä. Tein siitä lähtien aika paljonkin töitä omin päin, työnjohdolta kysymättä. Esimerkiksi, kun joku tasoitekuorma tuli työmaalle, otin sen vastaan ja kannoin säkit sisälle. Sen jälkeen kävin viemässä kuormakirjan mestarien koppiin ja ilmoitin kuorman tulleen työmaalle. Työnjohtohan tietenkin ilmoitti, että säkit pitää kantaa sisään, jolloin totesin jo kantaneeni ne. Tästä jonkin aikaa eteenpäin huomasin, että työnjohtajat antoivat minulle itsenäisempiä tehtäviä. Kiireellisemmän tehtävän ilmaantuessa minut hätyytettiin avuksi. Olin omaehtoisesti aina jonkun kirvesmiehen työparina, joka mielestäni tarvitsi apua omassa työvaiheessaan. Huolehdin urakkapöytäkirjalle rakennusmateriaalit ja työkalut valmiiksi useaan eri työvaiheeseen eteenpäin sekä materiaalin suojaukset kuntoon aina työpäivän päätteeksi. Yritin myös pitää työmaan mahdollisimman siistinä.

Halusin olla luottamuksen arvoinen, koska minulle annettiin itsenäisiä tehtäviä. Tein annetut työtehtävät mahdollisimman ripeästi ja niin hyvin kuin osasin, eikä työnjäljessäni ollut moitittavaa. Koska olin kotona jo nuorempana oppinut hitsaustaidon, korjailin työmaallakin rikki menneitä kärriä ja työkaluja. Hitsasin myös pilareiden raudoituksia, jolloin niitä helpompi käsitellä ja ne kestivät liikuttelua paremmin kuin sidelangalla sidotut.

Kun työmaan luovutus alkoi lähestyä ja töitä oli vielä jäljellä, kysyi työnjohtaja usein halukkaita ylitöihin. Minä olin aina valmis ylitöihin, koska asuin vielä vanhempien luona ja kotona ei olisi kuitenkaan ollut iltasella mitään järkevää tekemistä. Maatilan pito oli jo lopetettu ja koska töistä sain kuitenkin palkkaa, toisin kuin kotihommista, jäin mielelläni ylitöihin.

Työpäivän pituudeksi tuli tuon työmaan viimeisenä kuukautena 12 tuntia. Kaverit naureskelivat minulle: ”Totta kai ne teettävät sinulla ylitöitä, kun olet halvin työntekijä.” Itse näin asian kuitenkin toisin. En ollut alunperinkään lähtenyt rahan vuoksi töihin, vaan sen vuoksi, että minulla olisi jotakin tekemistä ja että tuntisin kuuluvani johonkin.

Työhaastattelussa minun piti kirjoittaa lyhyt kuvaus itsestäni sekä palkkatoive. Kirjoitin, että 1000 markkaa kuukaudessa olisi hyvä palkka. Minulla ei ollut mitään käsitystä palkkatasosta, koska en ollut aiemmin työskennellyt muualla kuin kotona ja kotitöistä ei luonnollisesti muuta korvausta saanut, kuin lämmintä ruokaa päivittäin sekä vaatteet päälle. Palkka oli tosin parempi kuin 1000 markkaa kuukaudessa. Ansaitsin 25,5 markkaa tunnilta eli 2040 markkaa kahdessa viikossa, eli noin 4100 markkaa kuukaudessa.

Huomasin pikkuhiljaa liukuvani vaativampiin ja itsenäisempiin työtehtäviin. Ehkä työnjohto oli huomannut innokkuuteni oppia uutta ja sen, että minussa voisi olla potentiaalia muuhunkin kuin apumiehen työhön.

Mielestäni on sääli, että nykypäivänä olen törmännyt tilanteisiin, joissa huomaan työntekijän istuvan puhelin kädessä työmaalla. Kun kysyn ”Eikö sinulla ole mitään hommaa?”, on vastaus usein ollut, että sain sen jo tehtyä. Olen miettinyt, puuttuuko aloittelevilta työntekijöiltä aloitekyky, motivaatio tehdä työtä, vai onko syynä teknologian kehitys. Siihen aikaan kun olin itse vastaavassa vaiheessa

elämässäni, työmaalla oli vain lankapuhelin työnjohtajien toimistossa. Matkapuhelimia ei ollut kenelläkään. Ei ainakaan työmailla, joilla minä työskentelin.

4.2 Työskentely rakennusmiehenä

Tupoksen koulutyömaan jälkeen siirryin Tyrnävälle erään liiketilarakennuksen muutostöihin. Yrityksen toimitusjohtaja osallistui suuressa määrin töiden suunnitteluun ja resurssien jakamiseen. Hän oli sitä mieltä että pärjään alkuun sillä työmaalla itsekseen. Liiketilasta purettiin ravintolana toiminut osasto pois ja liiketila muutettiin kokonaan päivittäistavarakaupaksi. Sain työskennellä ensimmäisen viikon itsekseen purkaen keittiölaitteita ja varusteita sekä järjestelmäseiniä. Toisella viikolla sain työparin purkutöihin. Hän oli minua kokeneempi, ollut jo useamman vuoden purkutöissä ja vastaavissa remonteissa mukana. Siitä huolimatta minulle jäi vaikutelma, että ohjasin työparini työskentelyä haluttuun suuntaan ja neuvoin häntä töiden järjestelyssä. Koska olin ollut alusta saakka sillä työmaalla ja minulle oli kerrottu tarkasti mitä kohteessa tulee tehdä, minun oli helppo kertoa työn tavoitteet myös uudelle tulokkaalle. Tällä työmaalla kuvienlukutaitoni kehittyi hyvin paljon. Työmaalla oli kaikki suunnitelmat saatavilla ja jouduin selvittämään kuvien perusteella kaikki purettavat seinät sekä au-ki piikattavat lattiat.

Purkutöiden jälkeen pääsin omatoimisesti raudoittamaan maanvaraiset lattiat sekä valmistelemaan ne kaikin puolin betonointikuntoon. Hitsasin myös valmisraudoitteita reunavahvennokseen ja liikuntasaumoihin. Työnjohto kävi tarkastamassa betonoitavat lattiat ja totesi niiden olevan valukunnossa. Yrityksellä oli tapana käyttää mahdollisimman vähän aliurakoitsijoita, joten betonointi ja liipaus suoritettiin omana työnä. Olin betonointityössä laskemassa valmisbetonia. Vanhempi kirvesmies veti laskemani massan oikolaudalla tasaiseksi. Hän neuvoi lattian valutyön perusteet minulle, näyttäen ns. valukorkopenkkien teon so-pivalle etäisyydelle toisistaan ja tasolaserilla ajamisen oikeaan korkoon. Sain

häneltä hyvää palautetta valutyöhön liittyen. Minulla oli hänen mielestään tarkka massanlaskusilmä, eikä betonia tullut pumpattua ”kuutiotolkulla” liikaa kuten useimmat kuulemma tekivät.

Seuraavana työtehtävänäimme oli kohteen väliseinätyö. Olin jo sen verran oppinut lukemaan piirustuksia, että osasin laskea tarvittavat tolppamäärät sekä niiden katkaisumitat. Valmistin väliseiniin tarvittavat runkotarvikkeet ja olin kirvesmiehen apuna rakentamassa väliseinärunkoa. Väliseinätyö oli yksinkertaista ja helppo oppia. Se tuotti minulle tyydytystä, koska siinä työssä saa paljon näkyvää aikaiseksi, nopealla tahdilla. Väliseinätyö ja yleensä rakennuksen puurunkotyöt ovat olleet aina minulle mieluisimpia töitä. Valmistin vielä myymälärakennuksen suuriin julkisivuikkunoihin murtosuojat sekä rakennuksen katolle maionostelineen 10 mm:n pyöröteräksestä ja lattaraudasta. Yrityksen toimitusjohtaja oli kuullut minun olevan hitsaustaitoinen ja toi minulle eräänä aamuna kuvat käteen ilmoittaen: ”Tuommoiset pitäisi tehdä, mene hallille hitsaamaan, siellä on terästä.” Nämä ovat ensimmäiset konkreettisesti omin avuin valmistamani näkyvät työt, jotka olen täysin itsenäisesti tehnyt. Ajaessani Tyrnävällä kyseisen kaupan ohi, olen todennut niiden olevan vieläkin paikallaan.

Elettiin marraskuuta vuonna 1999 ja talvi alkoi jo painaa päälle, kun siirryin Tyrnävälle Metalpower-nimisen tehtaan laajennustöihin. Tämä oli ensimmäinen betonirunkoinen rakennus, jota olen ollut rakentamassa. Työmaa oli siinä vaiheessa, että kantavat pilarit, jännebetonipalkit sekä kantava vesikattorunko oli asennettu paikoilleen. Työmaalla ensi töikseni jouduin sokkelielementtien asennus- ja juotostöihin. Työnjohtaja neuvoi kuinka tehdä juurivalumuotit ja kuinka sokkelielementit juotetaan paikalleen. Sain arvokasta kokemusta betonielementtistöistä ja elementtien asentamisesta. Olosuhteet olivat kuitenkin hankalat, sillä räntäsade ja yöpakkaset vaikeuttivat työtä ja aiheuttivat lisätöitä suojaamisen sekä lumenpoiston vuoksi. Sokkelielementtien asennuksen jälkeen siirryin vesikatolle raakapontin asentamistyöhön. Katolla työskentely oli mukavaa, huolimatta siitä että pakkasta oli viimeisen viikon aikana yli -20 astetta. Kirvesmiehet valittivat jatkuvasti kylmiä ilmoja ja sitä, että kompurat eivät toimineet. Itse en moittinut säätä, minusta oli mukava kun olin päässyt oikeisiin töihin ja tekemään niin paljon kuin jaksoin. Olin nimittäin saanut ”viikko täyteen” urakan

omasta lohkostani. Se valmistui perjantaina aamukahvin aikaan, eli pääsin viikonlopun viettoon perjantaina jo kello 9.15. Olin ylpeä itsestäni.

Seuraava viikko kului vesikattoa vuoronperään pressuilla suojaten sekä aukoen ja nestekaasupolttimella jäitä sulatellen huopamiesten edellä. Jäin tältä työmaalta pois uudenvuoden aattona 1999. Siirryin Kajaaniin suorittamaan asepalvelusta 3.1.2000.

Suoritin asepalveluksen Kajaanissa, Pohjan pioneeripataljoonassa sekä Haminassa Reserviupseerikoulussa. Ammattiini liittyviä tehtäviä ja töitä oli armeija-aikana verrattain paljon. Olin fyysisissä suoritteissa aina parhaimpieni joukossa, mutta kirjallisissa tehtävissä en pärjännyt keskitasoa paremmin. Aina kun oli harjoituksia ja metsäleirejä pitkin valvomisineen olin mielissäni ja huomasin nostattavani joukkuehenkeä omalla asenteellani. Vaikka olinkin miten väsynyt tahansa, en osannut myöntää sitä, eikä se vaikuttanut negatiivisesti mielialaani.

Asepalvelusaika sujui hyvin, vaikka en reserviupseerikoulusta saanut mitenkään hyvää arvosanaa. Johtajakauden jälkeen kotiuttamistodistuksessa minulla oli kiitettävät arvosanat joka osiossa, niin ihmisten johtamisessa kuin teknisissä tiedoissa ja taidoissa sekä motivaatiossa. Asepalvelusaikana Haminassa rakensimme Salpalinjalle betonielementtirakenteisen korsun sekä teräsrakenteisen ja puurakenteisen majoituskorsun. Nämä olivat mielenkiintoisia töitä. Yhtä kohdetta oli rakentamassa noin 12 henkilöä. Siltä henkilöltä, joka oli työnjohtovuorossa, kysyttiin organisointikykyä.

Siirryttyäni joukkueenjohtajaksi takaisin Kajaaniin asepalveluksen luonne muuttui. Viikot täyttyivät erilaisista virka-apu- ynnä muista töistä, joita suoritimme omalla joukkueella jollekin siviilissä toimivalle yritykselle, ns. alihankintana. Rakensimme teräselementeistä kevyen liikenteen sillan (bailey-silta). 120 tonnia kantava ponttoonilautta rakennettiin Ristijärvelle ja viikon verran olimme siellä järvenselällä, kun kaivinkoneella ja kuorma-autolla ruopattiin järvellä olleet voimalinjaperustukset ja "saaret" pois. Lisäksi oli useita kaapelinlaskuja eri järvenselkien yli. Käytännössä koko armeijan loppuaika oli näitä ns. oikeita töitä. Kasarmilla ei vietetty paljonkaan aikaa. Sain työnjohtokokemusta näistä rakennus- ja maansiirtotöistä, koska olin tuolloin joukkueenjohtaja. Yleensä suunnittelim-

me ja sovimme käytännön järjestelyt urakoitsijan edustajan kanssa. Koska työsuhteeni oli vakituinen ja voimassa myös armeija aikana, kävin pidemmällä lomilla työskentelemässä Muhoksen yläaste ja lukion työmaalla.

Asepalveluksen jälkeen jatkoin työskentelyä Muhoksella lukion työmaalla. Työmaa oli jälleen saneeraus ja laajennuskohde. Työtehtäviini kuului betoniseinien ja ontelolaattojen etuputsityöt, ennen tasoite ja maalaustöitä. Käytännössä työ oli piikkausta ja naulojen katkomista paikallavaluseinistä. Lisäksi yhdyskäytävän, noin 6 metriä korkea betoniseinä oli pullistunut keskeltä ja jouduin piikkaamaan seinää noin kuukauden ajan, ennen kuin se oli tasoitettavassa kunnossa. Piikatessani minulla oli aikaa miettiä työn kannattavuutta: Kuinka paljon tämä turha työ tulee maksamaan ja minkä verran tämä viivästyttää työmaata, vai ollaanko vielä sen verran alussa että viivästystä ei tule? Joka tapauksessa tulin siihen tulokseen, että aina kun seiniä joudutaan valun jälkeen oikomaan piikkaamalla, on se turhaa työtä ja aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia. Joten, olen myöhemmin muottitöissä ollessani pitänyt tämän mielessä. Tosin, nykyään käytetään yleisesti järjestelmä- ja suurmuotteja, jotka ovat jäykempiä kuin kappale-tavarasta rakennetut muotit. Mutta kunnolla tehden kappale-tavaralla saa tehtyä suuria ja korkeitakin valuja.

Työmaalla pääsin seuraavaksi eristämään ulkoseinää. Betonirunkoon asennettiin muuraussiteet, joihin painettiin mineraalivilla sekä tuulensuojavilla muovikliipsillä kiinni. Tätä villoitustyötä tein työvuoron aikana itsekseen ja varsinaisen työajan päätyttyä työnjohtaja tuli kaveriksi tekemään eristystyötä. Työnjohtaja oli sama henkilö joka oli aiemmin ollut mittamiehenä Tupoksen työmaalla. Jouduimme tekemään pitkää päivää talvipakkasessa, sillä muurausporukka oli tulossa seuraavalla viikolla tekemään julkisivumuurausta ja työ oli saatava valmiiksi ennen sitä.

Samaan aikaan oli urakoitsijalla menossa Muhoksen Montan leirikeskuksessa huoltorakennuksen perusparannustyöt. Kävin myös sillä työmaalla lähinnä vesikatonteossa sekä ulkoverhouslaudoituksen asennustöissä. Muhoksen lukiotyömaalla olin loppukesästä vielä valmistamassa rappauslaastia noin kuukauden ajan. Opin valmistamaan sopivan notkeaa rappauslaastia, jotta se meni ruiskusta läpi. Tiiliseinät rapattiin kolmikerrosrappaus menetelmällä, jossa viimeisenä

kerroksena käytettiin värilaastia. Pääsin työmaalla myös metallitöihin. Hitsasin 100 x 100 x 5 mm:n rakenneteräksestä pyöräkatoksien ja sisäänkäyntikatoksien rungot.

Yritys ajautui konkurssiin syksyllä 2001 ja jouduin vaihtamaan työpaikkaa. Sainkin uuden työpaikan paikalliselta rakennusliikkeeltä, joten aloitin siellä työt heti seuraavana arkipäivänä. Ja-Ve rakennuksella pääsin rakentamaan rivitaloa Tyrnävälle kokeneen kirvesmiehen kaverina. Perustukset olivat jo valettu ja sisätäytöt tehty aloittaessani työmaan. Pääsin harjaantumaan puurunkoisen rivitalon rakennustöissä. Rakennuksen runkotyöt alkoivat jo sujua. Olin jo aikaisemmin tehnyt jonkin verran kattoristikoiden asennuksia ja tällä työmaalla asensin jo itsenäisesti rivitalon ristikot tuuliseiteineen ja revauksineen paikoilleen. Aloin pitää itseäni jo ammattilaisena tässä työssä.

Toimin jälleen muurariporukan apumiehenä laastin valmistuksessa ja tiilenkannossa. Aloitin työpäivän tuntia aikaisemmin, jotta ehdin valmistaa laastia valmiiksi ja jakaa tiiliä telineelle. Näin muurarit pääsivät aloittamaan työnsä heti aamuseitsemältä. Rivitalotyömaalla opin sarjatyön tekemisen perusteita. Asunnot olivat toistensa peilikuvia, joten pystyin katkomaan saunapaneelit kaikkiin saunoihin valmiiksi. Samoin väliseinätyössä pystyin katkaisemaan tolpat asuntokohtaisesti, jakamaan levyt ym. jokaiseen huoneistoon valmiiksi. Työ oli tehokasta ja valmista jälkeä syntyi nopeasti. Ahkeroin todella kovasti ja vaadin itseltä paljon, tauot jäivät lyhyiksi. Työkavereiden mielestä oli onni että minä en ole mestari tai työnjohtaja. He sanoivatkin että ”Sinulle ei tule kukaan töihin jos vaadit heitä tekemään yhtä paljon kuin itse teet”. Itse aloin tässä vaiheessa jo pitää itseäni aloittelevan kirvesmiehen tasoisena työntekijänä. Mielialiitteeni saivat vahvistusta kun työmaalle saapui juuri ammattikoulusta valmistunut kirvesmies. Minulla ei vielä tuolloin ollut käynyt mielessäkään lukea itseäni rakennusmestariksi.

Rivitalotyömaan jälkeen siirryin omakotityömaalle, jossa pääsin itsenäisesti rakentamaan perustukset, valmistamaan niihin raudoituksen, laskemaan betonimäärät, sekä tilaamaan sen. Valettua rakennuksen perusmuurin tuli työmaalle kirvesmies pystyttämään runkoa. Työtehtäviini kuului kaikki omakotitalon rakennustyöt sisustusvaiheeseen saakka. Tein työmaalla myös tasoitus-, ja maalaus-

, ja tapetointitöitä. Vapaa ajallani luin Kalle Päätalon tuotantoa, Iijoki-sarjaa. Olin tempautunut hänen kirjallisuuteen mukaan, koska samaistuin jollain tapaa hänen lähtökohdilleen elämässä, jotka olivat joiltain osin samankaltaisia kuin omani. Tähän aikaan minulla alkoi herätä ajatus rakennusmestarin työstä ja hain yhteishaussa Oulun ammattikorkeakouluun, rakennusinsinöörin koulutusohjelmaan. Sain opiskelupaikan ja jouduin sanomaan itseni irti työpaikastani omakotitalotyömaan valmistuttua.

4.3 Työskentely kirvesmiehenä

Opiskellessani ensimmäistä vuotta rakennusinsinöörin opintoja, entinen esimieheni otti minuun yhteyttä ja kyseli olisinko halukas tulemaan töihin yritykseen, jossa hän työskenteli nykyisin. Kerroin hänelle opiskelevani nykyisin rakennusinsinööriksi ja lupasin aloittaa työt toukokuun alussa. Olin vaikuttunut ja ylpeä itsestäni; Minun ei tarvinnut tehdä itse mitään työpaikan, eikä ensimmäisen harjoittelupaikan eteen. Minut pyydettiin töihin.

Aloitin työskentelyn Kempeleen yläasteen saneeraus ja laajennustöissä, LPL-Rakennus Oy:n palveluksessa. Työnkuvaani kuuluivat aloittelevan kirvesmiehen työt. Rakensimme yhdessä työparini kanssa kappaletavarasta seinämuotteja keittiön laajennusosaan. Työparini oli noin vuoden työkokemuksen omaava kirvesmies. Yhteistyö sujui meillä hyvin, täydensimme puolin ja toisin toistemme ammattitaitoa sekä työkokemusta. Saimme onnistuneesti tehtävämme suoritettua. Yrityksessä oli tapana lähes poikkeuksetta teettää rakennustyöt omalla henkilöstöllä tuntitöinä, joten se aiheutti sen, että jokainen työtehtävä tehtiin samalla työkunnalla alusta loppuun saakka valmiiksi. Näin oli myös meidän osalta, eli muottitöiden jälkeen raudoitimme valettavat seinät. Minulla oli jonkin verran enemmän kokemusta raudoitustöistä kuin työparillani, joten luonnollisesti opetin hänelle ottamaan piirustuksista ulos leikkomitat sekä hakasmäärät mittoineen. Leikkasimme teräkset sekä väänsimme hakaset työmaalla. Sen jälkeen asensimme raudoitukset sekä ulkokehän muotit. Mitään varsinaisia muottisuunnitelmia ei työmaalla tehty, anturavalu sekä seinätartunnat olivat valmiina.

Mittasimme piirustuksista seinän paikan ja otimme huomioon kappaletavarasta tehtävän muotin vahvuuden, jotta pystyimme asentamaan alaohjauspuut muot- teja varten. Jos työmaalla olisi käytetty rakennusmittauksiin erikoistunutta yritysy- tä mittaamaan ja merkitsemään paikalla valettavien seinien sekä pilareiden si- jainnit, työ olisi joutunut nopeammin. Tätä en osannut edes ehdottaa työnjoh- dolla, koska pidin luonnollisena, että kirvesmiehen tulee hallita rakennusmitta- usten perusteet. Etenkin insinööriopiskelijan, varsinkin kun kurssi oli käyty jo ensimmäisen lukuvuoden aikana. Työnjohtajamme oli alkuun ehdottanut, että olisi mittausten kannalta helpompi tehdä ensin ulkokehän muotit. Hän muutti kuitenkin mielipidettään sen jälkeen, kun kerroin hänelle kuinka vaikeaa olisi tehdä raudoitukset ja muottien tuplaamiset sisäpuolelle. Olisimme joutuneet raahaamaan rakennusmateriaalit 3,5 metriä korkean muotin yli. Huomasin tä- män muottityön aikana, että jotenkin kuin luonnostaan mietin jatkuvasti työn sujuvuutta, niin koko työmaan kuin omien työtehtävienkin kannalta. Minulla ei ollut onnetta kertoa työnjohdolle, mikäli havaitsin epäjohtonmukaisuutta hei- dän työmaan järjestely- tai organisaatiokyvyissään. Paitsi silloin jos siitä olisi ollut merkittävää haittaa työskentelylle. Pidin kuitenkin koko ajan silmät auki ja koetin nähdä tapahtumat mahdollisimman laajassa mittakaavassa. Mietin kuin- ka tekisin itse toisin ja mihin kaikkeen se tulisi vaikuttamaan.

Tein myös työmaa alueen järjestelytöitä itsenäisesti. Mietin, mihin saapuvat ra- kennusmateriaalikuormat puretaan, sekä siirrätin työvaiheiden kannalta epäloo- gisella paikalla sijainneet rakennusmateriaalit paremmaksi katsomaani paik- kaan. Tämä aluesuunnittelutyö oli ehkä enemmän työnjohdolle kuuluvaa työtä, mutta halusin helpottaa omien töiden järjestelyä sekä pitää työmaa alueen jär- jestyksessä. Välillä tein tehtäviä, jotka eivät olleet varsinaisesti kirvesmiehen töitä, vaan niistä olisi voinut suoriutua rakennus-, ja apumiehetkin. En ole kos- kaan ollut niin sanotusti ”nirso” töiden päälle, enkä ole kieltäytynyt alemman vaativuusluokan tehtävistä. Olin kesän aikana tällä työmaalla lapiomiehenäkin muutaman viikon kun asensin koulun piha-alueen kaikki sadevesiviemäroinnit kaivoineen ja täyttöineen. Työhön kuului minulla myös maa-ainesten tilaaminen ja piha- ja liikennealueiden maanrakennustyöt. Helpotin työnjohtajien työtä, sillä erillistä maanrakennusurakoitsijaa ei käytetty, lukuun ottamatta yhtä kaivin- konetta kuskeineen. Koska suoritin täysin itsenäisesti nämä työt, työnjohdon ei

tarvinnut huolehtia hiekka- eikä murskekuormien tilauksista. Jouduin vieläpä itse arvioimaan ja laskemaan milloin työ olisi valmis. Useassa työtehtävässä työnjohdolta ei tullut selvää tietoa työn aikataulusta, vaan yleensä työnjohto kysyi tehtävää suorittavalta työkunnalta milloin työ mahdollisesti tulee valmiiksi. En tiedä johtuiko tämä puutteellisesta työsuoritteiden suunnittelusta, vai halusiko työnjohto vain tietää oman arviomme kauanko mihinkin tehtävään kuluu aikaa? Tavallaan se oli hyvä asia, se kehitti omaa arviointikykyäni pohtimaan millaiseen työtehoon pystyisin ja pakotti miettimään aikataulua työlle. Pääsin jälleen myös harjaannuttamaan puurunkoisten ulkoseinien rakentamistaitojani hieman erilaisessa kohteessa.

Syksyn tullessa siirryin Stora Enson Kemin paperitehtaalle Veitsiluotoon. Paperitehtaalla oli alkamassa paperikoneen alas-ajo ja vaihtotyö, ns. seisokki. Tämä työympäristö oli minulle ihan uusi kokemus. Työ oli raskasta, mutta miellyttävää. Oman työn suunnitteluun tuli kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi jouduimme ratkaisemaan useita ongelmallisia tilanteita. Tällä työmaalla oli todella kiire koko ajan, sillä meidän tuli saada työmme valmiiksi tuntien tarkkuudella. Kaikki betonoinnit, muottien purkamiset sekä konepetien valmistumiset oli tilattu valmiiksi tietylle päivämäärälle tiettyyn kellonaikaan. Työtä tehtiin kolmessa vuorossa ja usein kävi niin että jouduimme työskentelemään kaksi kahdeksan tunnin vuoroa putkeen, jotta saimme työn valmiiksi. Minua se ei haitannut, koska olin tuolloin vielä nuori 23-vuotias poikamies ja hyvässä fyysisessä kunnossa. Lisäksi ylitöistä maksettiin oikea korvaus. Kuudentoista tunnin työvuorosta sai korvauksineen 23 tunnin palkan.

Paperitehtaalla rakensimme teräsbetonipalkkeja, jo olemassa olevan holvin alle noin 5 metrin korkeudessa. Lämpötila oli työskentelypaikoissamme lähellä +50 astetta. Muita fysikaalisesti rasittavia tekijöitä oli kuumuuden lisäksi jatkuva tasainen korvia huumaava melu, joten jouduimme huutamaan toisillemme jos oli jotain neuvottavaa tai ylipäätään keskusteltavaa. Lisäksi holvit tärisivät koko ajan. Paperikoneiden aiheuttama tärinä siirtyi rakennuksen välipohjiin. Rakennettavat palkit olivat suuria suorakaidepalkkeja vaikuttavine raudoituksineen. Poikkileikkaus suurimmissa oli 800 mm x 1600 mm ja pituudet kymmenestä kuuteentoista metriin. Palkkien pääraudoitus tehtiin 32:n mm vahvuisesta harja-

teräksestä ja hakaset olivat pääsääntöisesti 16:n mm ja 20:n mm teräksestä taivutettuja. Raudoitustyö oli myös todella raskasta kuumassa ja kosteassa ympäristössä holvin alla korkeilla telineillä, hankalissa työasennoissa työskennellen. Palkkien muotit kiinnitettiin holviin kiila-ankkurein ja tuettiin rakennustelineisiin koko pituudeltaan. Joten työskennellessä oli aina jokin este tai muotin tuki haittana ja kulkeminen telineillä oli vaivalloista. Holviin porattiin palkkilinjalle timanttiporalla 200mm halkaisijaltaan olevia valureikiä noin 1,5 metrin välein, joista palkin betonointi sekä betonin tiivistäminen tärysauvalla suoritettiin. Itse valutyö oli paljon kevyempää, ja tunsimme työkuunnan kanssa suurta helpotusta kun saimme muotin valmiiksi ja tiesimme että seuraava päivä on betonointipäivä. Työmaahuumori kukoisti, totesimme aina muottityön päätteeksi että ”Huomenna on lepo, eli valupäivä!”.

Mikäli muottityö oli ollut raskas työvaihe, sitä oli myös muottien purkutyöt. Putoamisvaara oli pidettävä jatkuvasti mielessä ja fyysistä voimaa oli käytettävä paljon, mutta harkiten. Purkuraudan lipsahtaessa tai purettavan kappaletavaramuotin irrotessa yllättäen purkutyöntekijä olisi saattanut pudota muotin mukana alas. Yksi työntekijä työkuunnastamme joutui toimimaan tehtävässä, jossa hän ainoastaan varmisti, ettei kukaan kulje purkualueen alapuolella. Kaikilla oli kiire ja ihmiset eivät välittäneet lippusiimoilla rajatusta alueesta, vaan kulkivat sen lävitse.

Syksyn edetessä minulla alkoi myös ensimmäinen työnjohtoharjoittelujakso. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että kypärän väri vaihtui ja suoritin työsuunnittelua ja työryhmän ohjaamista työtehtävissä jonkin verran enemmän kuin aikaisemmin. Jonkin verran olin työnjohtajan apuna laskemassa materiaalimenekkejä ja laatimassa aikatauluja. Aika paljon osallistuin myös kirvesmiehen tehtäviin työnjohtotehtävien ohella. Jälkeenpäin olen kummastellut kuinka suurilla työmailla yritys vei läpi käytännössä ilman laskentaa tai projektin kokonaisvaltaista ohjausta. Kaikki nämä olivat työmaan vastaavan mestarin vastuulla. Työnjohtoharjoittelu antoi minulle kuitenkin selkeän kuvan työnjohtajalle kuuluvista tehtävistä tuohon aikaan ja myös sen yrityksen toimintamallin. Tämä oli hyvä asia kehitykseni kannalta. Opin kuinka monella tapaa voi asiat ja työmaan viedä läpi, vieläpä onnistuneesti. Opin myös sen, kuinka herkästi laskennan puutteesta ja re-

surssien epäonnistuneesta ohjauksesta johtuen kustannukset kasvavat, aikataulu ylittyy sekä työn kuormittavuus lisääntyy.

Pääasiassa tein kuitenkin ihmisten johtamista. Se onnistui minulla hyvin. Sain kiitosta onnistuneesta työtehtävien jaosta, työkunnan kokoonpanon määrittelystä sekä aikataulutuksesta. Tämä käy ilmi myös alaisteni minulle antamista arvioista esimiestehtävistä. Olin joka tapauksessa silti kirvesmies. Tai paremminkin toimin kirvesmiehen työtehtävissä, sillä minulla ei ole suoritettua kirvesmiehen tutkintoa. Joten valkoinen kypärä vaihtui takaisin keltaiseen harjoittelujakson päätyttyä. Jatkoin paperitehtaalla vielä muutaman viikon ennen kuin palasin kouluun jatkamaan opintojani.

Opintojen ohella kävin kuitenkin työskentelemässä eri kohteissa Oulun talousalueella kirvesmiehen töissä. Työmaat olivat pääosin tuotantolaitoksia, halleja sekä muita julkisia rakennuksia. Mainittavimpia näistä ovat Siikalatvan jätevedenpuhdistamo sekä Paltamon jätevedenpuhdistamo. Molemmat ovat suuria betonirakennuskohteita, maanpäällisen osan valvomo ja työskentelytilat puurakenteisia laitoksia sosiaalitaloineen. Työnantaja pysyi koko ajan samana. Koska olen jollain tavalla uskollinen työnantajalle, en halunnut lähteä vaihtamaan työpaikkaa tai kokeilemaan millaista on toisen yrityksen palveluksessa, eikä minua ole koskaan irtisanottu työstäni. Siksi työsuhteeni ovat päättyneet aina joko yrityksen konkurssiin tai opiskelun aloittamiseen.

Työskentelin myös reissutyössä Keravalla. Yrityksen tavoitteena oli laajentaa toimintaansa Etelä-suomen talousalueelle. Rakensimme Keravalle uudet toimintatilat. Työmaa oli vaativa, maastonmuotojen ja peruskallion muodon vuoksi. Louhintaa sekä maatöitä jouduttiin tekemään noin kaksi kuukautta tontilla ennen ensimmäistäkään anturanvalua. Alkuun olin tällä työmaalla pelkästään kirvesmiehen työtehtävissä. Rakensimme työnjohtajan kanssa kahteen mieheen n. 800 neliömetrin kokoisen hallin sisustusvalmiiksi sekä aloitimme toimistorakennuksen perustusten teot. Työnjohtaja siirtyi kuitenkin toiselle työmaalle eteläsuomeen ja kävi vain harvoin työmaalla. Jäin itse vastuuseen suuresta työmaasta. Työntekijöitä ei kuitenkaan ollut kuin yksi kirvesmies sekä kaksi rakennusmiestä minun lisäkseni. Olin työnjohtaja, kirvesmies, apumies, kustannuslaskija ja hankintavastaava tällä työmaalla.

Minulla ei ollut mitään selkeää käsitystä toimenkuvastani, eikä vastuista tai ylipäätään mitään tietoa työmaan taloudesta tai aikataulusta. Toimitusjohtaja toisinaan soitteli kysellen: ”Kauanko siellä menee ennen kuin kohde on valmis?” tai: ”Onko siellä mitä hommia tekemättä ja paljonko niihin menee rahaa?” Rakensimme noin puolitoista vuotta betonirakenteista toimistotaloa, jonka tilavuus on n. 2300brm³. Saimme sen lopulta valmiiksi, vaikka välillä työ tuntui epätoivoiselta. Koin tilanteeni siten, että minut oli jätetty yksin vastuuseen liian suuresta työmaasta, ilman projektinjohtoa tai esimiehen tukea. Vaikka nimellisesti olin työnjohtajan asemassa, käytännössä olin kuitenkin kirvesmiehen tehtävissä oleva työntekijä joka vastasi työmaan etenemisestä. Minulla ei kuitenkaan ollut valtuuksia palkata lisää työvoimaa. Kertoessani asiasta toimitusjohtajalle hän lupasi järjestää työntekijöitä työmaalle. Sainkin kaksi virolaista ammattimiestä töihin.

Työmaan loppuvaiheessa tilanne parantui kun erittäin kokenut rakennusinsinööri tuli viemään työmaan loppuun. Hän kummasteli tapaa jolla tämä työmaa oli käytännössä jätetty oman onnensa nojaan, myös minut työmaan mukana. Tässä vaiheessa aloin aavistella, että yrityksen talous ei ole aivan kohdillaan. Aloin pitämään silmiäni auki ja mietin alkaisinko kysellä töitä eri yrityksestä. Lopullisen varmuuden asiaan sain, kun työskentelin Oulun paperitehtaalla elohopeakennosalin purkutöissä. Olin useamman viikon ajan kysellyt, mihin työmaalle seuraavaksi menen. En saanut selvää vastausta, joten päätin hakea töitä muualta.

Eräänä päivänä ajellessani koululta kotiinpäin kiersin hetken mielijohdeesta Kaakkurin kaupunginosan kautta ja näin Rakennusliike Laptin kyltin ja käynnissä olevan työmaan. Ajoin siltä seisomalta työmaalle, kävelin työnjohtajan toimistoon ja kysyin: ”Olisiko täällä töitä minulle?” Työmaan vastaavamestari kyseli, mitä olen tehnyt aikaisemmin, luki työtodistukseni ja ilmoitti heti ”Kyllä meillä on sinulle käyttöä.”

Pääsin rakentamaan ensimmäistä asuntokohdetta, 40 asunnon luhtitalotyömaata. Kantavat rakenteet olivat betonia, muuten rakennus oli puurakenteinen. Pärjäsin hyvin työssäni sekä työnjäljen että tehokkuuden puolesta. Työtehtäviini kuuluivat kaikki asuinrakennuksen kirvesmiestyöt. Olin helpottunut kun toimen-

kuvani oli jälleen selkeä. Tiesin mitä työtehtäviä minulle kuuluu ja mitä voin päättää itse, sekä milloin tulee kysyä työnjohdon kanta asiaan.

Työmaan vastaava mestari vaihtui yllättäen työmaan kuluessa. Toiselta työmaalta tullut mestari oli ollut minulla asepalveluksen aikaan alikersanttina sekä myös yhtä aikaa ammattikorkeakoulussa vuotta ylemmällä luokalla. Hän yritti motivoida minua käymään koulun loppuun, luvaten minulle mestarin pestin firmassa. Insinööriopintoni olivat jääneet vaiheeseen, koska minulla tuotti vaikeuksia läpäistä oppiaineita, jotka sisälsivät pitkiä matemaattisia kaavoja ja joiden muokkaamista en ollut oppinut siten, että kaavan saisi toimimaan kyseisessä tehtävässä. En siis läpäissyt tenttejä, vaikka tunnilla osasinkin jollain tavalla aina ratkaista tehtävät. Koska nyt olin päässyt takaisin kirvesmiehen töihin, halusin näyttää olevani ahkera ja aikaansaava työntekijä, enkä miettinyt opintojani enempää. Jatkoin kirvesmiehen töissä, mutta olin välillä nokkamiehenä tai työnjohdon apuna.

Kirvesmiehen työtehtävät loppuivat tässä yrityksessä osaltani siihen, kun minulta tultiin työnantajan puolesta kysymään: ”Kuule Jouko, koska sinä olet ollut niin pitkään työmaalla ja monenlaisissa hommissa ja varmasti ammattitaitoinen, niin lähtisitkö laskemaan työmaita?” En alkuun käsittänyt mitä esitetty kysymys tarkoitti. Olin juuri tuplaamassa väestönsuojan muotteja, sekä täysin keskittynyt työtehtävääni. Työllä oli kiire sillä vaimoni oli viimeisillään raskaana ja laskettu aika lähestyi. Työkaverit sanoivatkin minulle: ”Sano emännällesi että ei vielä viikkoon synnytä, että saadaan tämä urakka tehtyä.” Vastasin kuitenkin laskentakysymykseen, että ”Voin minä yrittää ja kokeilla, mutta pidän isyysloman ensin.”

Minua mietitytti, onko minusta istumatyöhön ja tekemään tietokonehommia. Olin aina vierastanut tietotekniikkaa ja siihen mennessä minulla ei ollut juuri minikäänlaista tietoteknistä osaamista. Juuri ja juuri osasin Microsoft Office - ohjelmien käytön. Toisaalta ajatus siitä, että saisin kiinteän toimipisteen ja työskentelypaikan houkutteli kovasti. Ei olisi pelkoa joutua lähtemään reissutyöhön nyt, kun ensimmäinen lapsi oli juuri syntymässä sekä vaimo opiskeli sairaanhoitajaksi. Nämä painoivat vaakakupin siihen suuntaan, että kirvesmiehen työnkuva vaihtui määrälaskijan tehtäviin syksyllä 2011.

4.4 Työskentely laskennassa

Suuret muutokset elämässäni tapahtuivat yhtenä ketjuna. Perheeseemme syntyi esikoistytär syyskuussa 2011. Minusta oli tullut isä. Olen aina kunnioittanut ja pitänyt vanhempia ihmisiä suuressa arvossa, heidän viisautensa ja elämänkokemuksen vuoksi. Nyt minun tulisi olla itse myös sellainen jota arvostetaan ja kunnioitetaan, aikuinen. Lisäksi työnkuvassani tapahtui radikaali muutos. Olin tottunut repimään itsestäni fyysisellä työllä ääri rajoille saaden siitä hyvän mielen. Toki olin laskentaa tehnyt jossain työurani vaiheissa, mutta vain työvaiheeseen ja tiettyyn tehtävään liittyen.

Laskenta oli yrityksessämme vasta kehitysvaiheessa minun aloittaessani määrälaskijan tehtävässä. Aluksi työ suoritettiin siten, että suhdeviivaimella otettiin mitat ulos piirustuksista ja kirjasiin ne paperille. Työ oli kuitenkin tarkkaa. Laskin jokaisen runkotolpan, kulmaraudan sekä kaikki muutkin rakennustarvikkeet kappaleen tarkkuudella joka kohteesta erikseen. Toimitin laskemani määrät työkaverilleni, joka teki kustannuslaskennan. Aika pian aloin kehittämään omaa työtäni, koska laskentakohteet olivat usein samankaltaisia, pystyin tekemään oikaisuja. Tein muistilistoja, sekä alkeellisia rakenteen määrälistoja. Pystyin täällöin mittaamaan vain esimerkiksi lattian neliömäärän ja laskimella laskemaan taulukostani kaikki betonikuutiot, harjaterästen kilomäärät, lämmöneristeet ym.

Aluksi toimittiin näin, mutta hyvin pian työmäärä lisääntyi ja virheitäkin sattui. Saimme käyttööme määrälaskentaohjelman. Opin helposti ohjelman käytön. Olin yllättynyt, sillä en ollut pitänyt itseäni varsinaisesti mitenkään etevänä tietokoneohjelmien käyttäjänä. Harjaannuin kuitenkin työssäni niin ohjelmien käytössä, kuin rakennepuolen ymmärryksessäkin. Voin kertoa, että työmaa ajastani oli todella paljon hyötyä laskennassa. Määräluetteloon lisäsimme työkaverin kanssa viikoittain työvaiheita ja materiaaleja, joita siellä ei ennestään ollut. Laskentatarkkuus kasvoi koko ajan, ja sitä myöten luonnollisesti myös työmaan ennustettavuus, tavoitearviot ja kannattavuus tarkentui. Yritystoiminta laajentui entisestään, ja myös laskentaan palkattiin lisää työntekijöitä. Pian meillä oli tiivis

yhteisö tekemässä laskentaa ja saimme myös päällikön ohjaamaan työskentelemme. Työtehtävät olivat selkeitä ja saimme laskennat valmiiksi aikataulun mukaisesti.

Laskennassa kehityttiin valtavasti nopealla aikataululla. Työaika, materiaalit ja kiinnitystarvikkeet sidottiin työnsuoritekohtaisesti. Panoslaskenta otettiin käyttöön. Tämä mahdollisti hyvin tarkan laskennan työmaakohtaisesti, tarkat tavoitearviot, sekä paikkansapitävien ja tasapuolisten urakkatöiden hinnoittelun eri työmaiden kesken.

Itselläni alkoi kuitenkin olla fyysisesti hankalaa töissä, jatkuva istuminen ei sopinut keholleni. Olin tottunut tekemään ruumiillista työtä, ja myös syömään van-kasti, joten painoni alkoi nousta. Huomasin kärsiväni selkävivästä. Koskaan aiemmin elämäni aikana en ollut valittanut kipua tai jaksamista, mutta laskennan aikaan tapahtui sekin että minun täytyi hakeutua lääkäriin, jatkuvien selkäkipujen vuoksi. Elämäni ensimmäinen sairauslomatoimisto kirjoitettiin tuolloin, sen vieminen esimiehelle hävetti minua. Palasin kuitenkin sairausloman jälkeen takaisin töihin samalla tarmolla kuin aina ennenkin.

Perheeseemme oli pian syntymässä toinen lapsi ja halusin tehdä ennen lapsen syntymää työn alla olevan laskentakohteen valmiiksi. Samaan aikaan vapaa-ajallani rakensin omakotitalomme laajennusta, joka antoi minulle kaipaamaani vaihtelua ja rentoutumista työhön. Voi kuulostaa oudolta, mutta päivän istumisen ja aivotyön jälkeen, oli todella rentouttavaa pystyttää runkotolppia, asentaa kattoristikkoita ja aluskatetta sekä ruodelautoja raikkaassa syysilmassa.

Olin toisen lapsen syntymän jälkeen luonnollisesti isyyslomalla. Halusin pitää kaikki isyyslomat pois, sillä minulle oli luonnollista touhuta lasten kanssa kotona, ruokaa tehden ja siivoillen. Ajattelin, että koska laskennassa ei tarvinnut käyttää sen kummemmin töiden jakamis- eikä järjestelykykyäni, pystyin toteuttamaan tätä johtamistaitoani kotona, vaikka se olikin itsensä johtamista eikä töiden jakamista muille. Minulla oli ja on edelleen selvät kotirutiinit ja työtehtävät ollessani kotona. Jaan ne itselleni ja mitoitan aikatauluani sen mukaan. Esimerkiksi ruuan valmistamisen aikana, kun perunat kiehuvat, ehdin hyvin käydä asentamassa välioven paikoilleen, ennen kuin aloitan kastikkeen valmistuksen.

Palatessani isyyslomalta takaisin laskentaan selän oireilu alkoi uudelleen. Selkä tutkittiin ja sieltä löydettiin kahdesta kohtaa välilevystä pullistuma, sekä rappeutumaa. Sain työpisteeseeni satulatuolin sekä sähköpöydän, joten pystyin työskentelemään välillä seisaaltani. Sen, sekä ahkeran kuntoutusjumpan johdosta selkä alkoi kuntoutumaan. Olin kuitenkin alkanut jo hieman leipääntymään laskentatehtäviin. Tai ehkä enemmän siihen, että joka päivä työpiste oli sama. Olin tottunut siihen että työ on projekti, joka tehdään ja sitten aloitetaan uusi, uudessa ympäristössä. Lisäksi työpäivät tahtoivat venyä pitkäksi, joten mielellään tein kotona laskentaa iltaisin ja viikonloppuisin. Olin myös sopinut esimieheni kanssa, että voin laskea kotoa käsin tiettyjä laskentaosioita, joten sain välillä tehdä myös etättyötä.

Vaikka laskentatyö sujuikin hyvin ja esimiehet olivat tyytyväisiä työsaavutuksiini, en itse kokenut työn antavan minulle enää lisää uutta opittavaa itse työn kehittämisen kannalta. Työssä käytettävät ohjelmat toki uudistuvat tiheään tahtiin ja lisää uusia ohjelmia hankittiin käyttöömme. Työ oli käytännössä sitä samaa materiaalimenekkilaskentaa alkaen perustuksista ja päättyen viimeistelytyöhön. Hieman uutta asiaa tuli kun opettelin maanrakennustöiden massalaskentaa. Työmäärä oli kuitenkin sen verran suuri, että maanrakennukseen liittyvät laskennat ja työnjohto eriytettiin erillisen osaston hoidettavaksi.

Kaipasin konkreettista tekemistä ja etenkin työnjohtotehtäviä. Olin kuitenkin epävarma siitä, onko Oulun seudulla rakennustöitä riittävässä määrin tulevaisuudessa. Sillä en halunnut enää lähteä reissutöihin. Jatkoin laskennassa hammasta purren, ajatellen, että on vastuutonta alkaa vaihtamaan työtehtäviä ja varsinkin työnantajaa tässä tilanteessa.

Mietin kuitenkin koko ajan omaa ammattitaitoani. Minua harmitti, että opiskeluni olivat viivästyneet ja välillä olin ollut käytännössä pois vuosikausia koulumaailmasta. Kuitenkin jostain syystä olin aina yrittänyt saada suoritettua muutaman opintojakson vuosittain sekä hakenut jatkoaikaa opiskeluoikeuteeni. Näin tapahtui nytkin. Laskentatyössä ollessani totesin että tämä työ ei sovi minulle, ei ainakaan loppuiksi.

Ammattikorkeakoulussa oli aloitettu uudelleen rakennusmestarien kouluttaminen. Koska olin alunperinkin kouluun hakeutuessani vuonna 2002 halunnut opiskella juuri rakennusmestariksi, hain jälleen uudelleen erillistä opiskeluoikeutta ja vaihdoin tutkintolinjani insinööriopinnoista rakennusmestari opintoihin. Alkuun sain suoritettua hyvällä tahdilla kursseja työn ohella, mutta kiire töissä alkoi jälleen rasittamaan opiskeluni ja perhe-elämää. Koulunkäynti viivästy jälleen kerran. Ensisijaisesti olin kuitenkin työsuhteessa ja työt oli tehtävä ajallaan valmiiksi. Sain kuitenkin työnantaja puolelta luvan käydä työaikana koulussa, kunhan tein laskentatyöni ajallaan valmiiksi. Työskentelin tuolloin aika paljon kotona sen lisäksi, että hoidin myös perhettä samaan aikaan kun vaimoni opiskeli. Koetin myös samalla viedä rakennustöitä kotona eteenpäin.

Syyspuolella 2015 päätin jättää laskennan tehtävät ja pyysin päästä työmaalle töihin. Esimieheni olivat varmasti tietoisia toiveistani, koska olin useammassa kehityskeskustelussa kertonut olevani valmis työskentelemään välillä työmaatehtävissä. Pyyntö toteutui ja pääsin Ouluun Peltolan kaupunginosaan rakennettavaan toimistotaloon työnjohtajaksi syksyllä 2015.

Olen todella kiitollinen työnantajalleni noista neljästä vuodesta, jotka työskentelin laskennassa. Sain yksityiskohtaista oppia ja tietoa urakkalaskennasta ja työurakoiden laskentatavasta. Henkilökohtaisilta ominaisuuksiltani rauhoitin ja opin tekemään työtä paljon tarkemmin ja rauhallisemmin kuin ennen. Yrityksen senaikainen työpäällikkö painotti useaan otteeseen minulle, että ”Tässä työssä ei ole kiire. Tärkeintä on olla järjestelmällinen ja tehdä työ huolella.” Myös aikataulujen laadinta sekä materiaalimenekkien laskentataidot vahvistuvat luonnollisesti tuona aikana. Samoin opin jälleen lisää ohjelmistojen käyttöä sekä tietotekniikan taitoja. Näitä tietoteknisiä taitoja olen yhä enenevässä määrin tarvinnut työnjohtajan tehtävissä, joissa tietotekniikka näyttää yhä suurempaa roolia päivittäisissä töissä. Jos haluaisin verrata tätä ajanjaksoa vuodesta 1997 vuoteen 2017 tietotekniikan merkityksen kannalta työmaamestarin päivittäiseen työkuvaan, sopiva vertauskohde olisi niin sanottu ”teollinen vallankumous”, joka ajoittui 1860-luvulta 1900-luvun ensimmäiselle vuosikymmenelle.

4.5 Työskentely työnjohtajana

Ennen siirtymistä työnjohtotehtäviin kävin useamman kerran työpäivän päätteeksi ajamassa tulevan työmaani ohi ja katsomassa samalla millainen työmaa oli kyseessä, sekä missä vaiheessa se oli menossa. En kuitenkaan varsinaisesti käynyt tutustumassa etukäteen työmaahan, sillä en katsonut sitä tarpeelliseksi. Rakennuksen pohja ja kerrokset olivat muistissani, koska olin laskennan aikana laskenut työmaalle talo 80 –ohjeiston mukaiset pääryhmät 3, 4 ja 5, eli runkorakenteet vesikattoineen, kevyet väliseinät, ovet ja ikkunat sekä lattian pintarakenteet. Rakennuksen pohjapiirros oli selkeänä kuvana pääni sisällä. Siksi keskityin enemmän tarkkailemaan työmaan toimintaa, varastointia ynnä muuta ulospäin näkyviä tapahtumia, ennen kuin niin sanotusti astuin ensimmäistä kertaa työmaan portista sisään.

Vaikka olin aiemminkin toiminut työnjohtajana, myös nykyisen työnantajan palveluksessa, oli työnjohtotehtäviin siirtyminen tällä kertaa helpompaa kuin ennen. Siirryn johtamaan minulle aikaisemmin tuntemattomia ihmisiä. Aikaisemmin aina muutama alaisistani olivat olleet entisiä työkavereitani tai muuten tuttuja. Työmaalla olin ollut ensin joko kirvesmiesten tai rakennusmiesten työparina, jonka jälkeen minut oli asetettu esimiesasemaan heihin nähden. Se toi omat haasteensa, mutta ei kuitenkaan koskaan tapahtunut sitä, että alaiset olisivat kieltäytyneet töistä tai osoittaneet epäluottamusta minun ammattitaitoani kohtaan. Enemmänkin se oli vaikeaa minulle itselleni. Minun oli vaikea kuvitella olevani pelkkä kova esimies ja auktoriteetti entisille työkavereilleni. Ollessani armeijassa kokelaana, kielsin alaisiani tekemästä minulle kunniaa, sekä jättämään ”herra kokelas” -puhuttelun pois maastoharjoituksissa. Koska työt sujuivat hyvin, eikä konflikteja syntynyt kumpaankaan suuntaan, minun ei tarvinnut koskaan sen kummemmin tuoda esille omaa asemaani. Yhdessä tehden saimme työtehtävät suoritettua.

Aloittaessani työmaalla työnjohtotehtävät, sain työkaveriltani heti alkuun hyvän vastaanoton, molemmat työnjohtajat sekä vastaavamestari että työmaainsinööri olivat työskennelleet aiemmin laskennan puolella, joten tunsin heidät jo entuu-

destaan. Heilläkin oli jonkinmoinen käsitys vahvuuksistani ja siitä mikä tehtävä on työmaan kannalta paras minulle henkilökohtaisten ominaisuuksieni perusteella. Ihmisten johtamisessa olin ollut aina hyvä. Osasin motivoida alaiset työtehtäviin ilman että he välttämättä sitä itse edes huomasivat. Usein, uutta työtehtävää antaessani lähdin itse työmaalle ja tein vähän aikaa heille kuuluvaa työtä, sitten totesin että, ”Etteköhän te ammattilaiset osaa tämän tehdä kun keran minäkin osaan, vaikka en ole edes timpurinkouluja käynyt. Jatkakaapa te tästä että minä pääsen laskemaan teille uutta urakkaa”. Tällä tavoin työmaalla pysyi hyvä yhteishenki ja itse sain rauhan tehdä työnjohtajalle kuuluvia laskentatehtäviä ja viikkosuunnitelmia. Toisaalta pystyin itse myös osallistumaan käytännön työhön, vaikka teinkin sen todella näkymättömästi ja vähäisin määrin. Joka päivä kävin kuitenkin jossain välissä tyydyttämässä tekemisen tarpeeni järjestelemällä työkalukontteja, suojaamassa rakennusmateriaaleja tai kantamassa tavaraa valmiiksi seuraavia työvaiheita varten. Pidin kuitenkin aina huolen siitä, että työntekijät eivät päässeet näkemään minun tekevän tällaisia töitä.

Työmaalla tein jonkin verran laskennassa minulle tutuksi tulleita tehtäviä. Laskin väliseinätarvikkeita ja eristemääriä ja tilasin ne työmaalle aina sopivissa erissä, että varastointiaika työmaalla olisi mahdollisimman lyhyt ja että työmaa-alue pysyisi riittävän väljänä. Suurin muutos edellisten yritysten työnjohtotehtäviin olivat valtavat dokumentointimäärät, sekä työntekijöiden perehdyttämiset, veronumeroiden tarkastukset sekä varsinkin aliurakoitsijoiden käyttö lähes kaikissa töissä, jotka vähänkään poikkesivat tavanomaisesta kirvesmiestyöstä. Olin tottunut perehdyttämään työntekijät sillä tavoin kuin minutkin oli aikoinaan perehdytetty. Silloin perehdytettiin kiertämällä työmaata ja näytettiin vaaralliset sekä riskialttiit paikat, työmaan sosiaalilat, varastotilat ym. tarpeelliset tilat ja kerrottiin suullisesti toimintaohjeet hätätilanteiden varalle. Silloin ei täytetty lomakkeita, eikä kuitattu työntekijän nimikirjoituksella, että tämä oli saanut perehdytyksen. Nykyään asiat ovat menneet siihen suuntaan, että sähköinen perehdytys tehdään työnjohtajan toimistossa. Aluesuunnitelmasta näytetään pelastustiet, ensiapupisteet, varastointi sekä muut tilat. Työntekijä poistuu kuittauksen jälkeen kopista ja lähtee työmaalle. Ymmärrän, että työnjohtajan resurssit eivät millään voi riittää työmaan kiertämiseen uuden aliurakoitsijan tai työntekijän kanssa, mutta pidän henkilökohtaisesti silti vanhaa toimintatapaa parempana.

Toisaalta jos olisi mahdollista yhdistää nämä uudet ja vanhat menetelmät keskenään, perehdytyksestä tulisi kokonaisvaltaisesti parempi.

Työnjohtajana toimiessani jouduin ratkaisemaan useita rakennusteknisiä ongelmatilanteita. Minulla on tapana yrittää ensimmäiseksi itse miettiä ratkaisua tilanteeseen. Vasta sen jälkeen, mikäli en ole saanut ongelmaa ratkaistua, kysyn neuvoa kokeneimmilta ammattilaisilta. Olen tällä tavoin kehittänyt ongelmanratkaisukykyäni ja pidän itse tätä ominaisuutta yhtenä vahvuuksistani. Tämä käy ilmi myös esimiesteni antamasta palautteesta, joista kerron enemmän luvussa 5. Hyvän neuvon ongelmanratkaisuun sain eräältä hyvin kokeneelta rakennusinsinööriltä nuorena oppipoikana. ”Jos et löydä ratkaisua johonkin ongelmaan heti, hakeudu yksin katolle tai johonkin muuhun korkeaan paikkaan. Istut siellä ihan rauhassa ja poltat vaikka tupakan. Ratkaisu ongelmaan valuu mieleesi kuin itsestään.” Olen todennut tämän viisaan neuvon paikkansa pitäväksi.

Vaikka olenkin työskennellyt useamman vuoden ajan nuorempana työnjohtajana, en pidä itseäni vielä kokeneena esimiehenä. Olen mielestäni kuitenkin hyvä aihio, jossa on potentiaalia todelliseksi ammattilaiseksi. Siksi opintojen ollessa jälleen niin sanotusti jäissä päätin saattaa opintoni loppuun ja valmistua rakennusmestariksi. Tässä päätöksessä oli vahvana vaikuttajana myös esimieheni, joka onnistui motivoimaan minut opiskelemaan opintoni loppuun. Aihioista ei voi valmistaa tuotetta, ellei sitä oteta pois ahjosta ja aloiteta takomista. Tällä tavoin kuvaan itseni kehittymistä. Kun tulen valmistumaan ammattiini, pääsen todenteolla opiskelemaan alati muuttuvaan työelämään. Tulen kehittämään itseäni ammattitaitoiseksi työnjohtajaksi, vastaavaksi mestariksi, ehkä jopa työ- ja rakennuspäällikön tehtäviin saakka. Se jää nähtäväksi, mutta todellinen oppiminen alkaa tästä. Tulevaisuuden näkymiin kuuluu myös uuden omakotitalon rakentaminen, jonka suunnittelusta, rakentamisesta ja työnjohdosta vastaan itse.

5 AMMATILLISEN KEHITTÄMISEN TARKASTELU

5.1 Työyhteisön palaute

Halusin ottaa opinnäytetyöhöni mukaan myös muiden kanssani työskennelleiden ihmisten näkemyksiä osaamisalueistani ja kehittämiskohteistani. Tässä kappaleessa käyn läpi entisten- ja nykyisten esimiehieni ja alaisteni kokemuksia ja kommentteja työskentelytaitoihini ja ammatilliseen kehittymiseen sekä kehittämiskohteisiin liittyen. Lähetin näille henkilöille kyselyn. Kyselyyn vastanneiden nimiä ei tässä työssä julkaista.

Esimieheni ovat kuvailleet minun olevan rauhallinen henkilö, joka kehittää uusia toimintatapoja niin laskennassa kuin työnjohtotehtävissä. Koen omaavani hyvät ongelmaratkaisutaidot. Esimiehiltä saatu palaute vahvistaa tämän käsityksen. Kaikilta esimiehiltä saaduissa palautteissa minua kuvataan ahkeraksi, tunnolliseksi sekä positiiviseksi henkilöksi. Kehittämistarpeita esimiesteni mielestä on etenkin pitkien projektien loppuun saattaminen samalla aktiivisuudella kuin niiden aloittaminen. Tämä osoittaa esimiesteni todella tuntevan henkilökohtaiset ominaisuuteni. Tartun mielelläni suurella innolla uusiin, haasteellisiin tehtäviin ja kärsimättömyydestäni johtuen haluaisin saada ne pian valmiiksi. Varsinkin laskennassa aktiivisuuteni laantui pitkän laskentakohteen puolivälin paikkeilla, mutta loppua kohti mentäessä sain taas lisäintoa, kun tiesin laskennan valmistuvan pian. Tämä tapahtumasarja ja aktiivisuuden vaihtelu näkyy hyvin opiskelussani.

Alaisilta saadun palautteen mukaan olen määrätietoinen, positiivinen sekä kannustava ihminen esimiehenä. Vahvuuksiani alaisten mielestä on työtehtävien jakaminen työmaalla sekä työntekijöiden ammattitaidon hyvä arviointikyky kunkin työtehtävään sopivaksi.

5.2 Vahvuuteni esimiehenä

Esimiehenä toimiessani olen pyrkinyt esittämään työntekijöille sekä koko työryhmälle heidän tehtävänsä mahdollisimman lyhyesti ja selkeästi. Haluan alaisten tietävän heidän työtehtäviensä tavoitteet. Pyrin viemään alaisten tehtävät

loogisessa, johdonmukaisessa järjestyksessä tavoitteeseen saakka. En heittele työntekijöitä tehtävästä toiseen, enkä varsinkaan hyppyytä työntekijää kesken olevasta tehtävästä toiseen työhön. Tällainen epäjohdonmukainen toiminta aiheuttaa epäluottamusta esimiestä kohtaan. Työyhteisön silmissä esimies ei itsekään ole selvillä, mitä alaisten työtehtäviin kuuluu. Esimiehen arvostus alaisten silmissä romahtaa.

Minulla on kokemuksen tuoma varmuus työtehtävien sisällöstä sekä tekniset tiedot ja taidot. Tarvittaessa pystyn opettamaan alaisiani käytännössä omalla esimerkilläni. Myös ongelmanratkaisukyky on hyvä, sillä pystyn ratkaisemaan teknisiin asioihin sekä psykososiaalisiin asioihin liittyviä ongelmia erinomaisesti. Tämä on käynyt ilmi myös saamastani palautteesta elämänpolkuni varrella. Rauhallisuus on myös luettava yhdeksi vahvuudekseni. En hätäänny, vaikka työntekijöiden mielestä kaikki kaatuu päälle. Rauhallisesti ja epäröimättä haen ratkaisut, jotka johtavat tilanteen selkiytymiseen.

Hyvä esimies osaa myös tunnistaa alaistensa kyvyt, luonteenpiirteet sekä heikkoudet. Näiden ominaisuuksien tunnistamisesta olen saanut alaisiltani hyvää palautetta. Osaan heidän mielestensä antaa työtehtäviä, jotka ovat sopivia henkilön tietotaidoille ja vaatavuusasteelle ammatillisen kehityksen kannalta. Alaiseni motivointi työtehtäviensä laadukkaaseen ja tehokkaaseen suorittamiseen on myös yksi vahvuusalueistani.

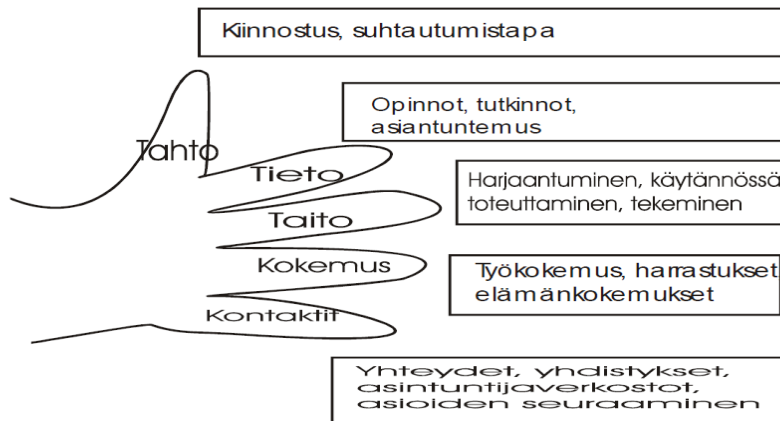
5.3 Heikkouteni esimiestyössä

Olen usein ajatellut olevani liian suuressa määrin suorittavaan työhön osallistuva esimies. Tämä juontaa juurensa aikaan, jolloin olin vielä nuori työnjohtaja. Oletin, että minun tulee osallistua työtehtävien tekemiseen, samalla kun valvon ja johdan muiden työtä. En ole koskaan osannut olla pelkkä auktoriteetti ja saatan ottaa liiaksi huomioon alaisteni elämäntilanteita ja murheita työtehtäviä ja kaessani. Tämä on osa-alue, jossa minulla on vielä kehitettävää. Loppujen lopuksi minun tulee vastata työtehtävien etenemisestä, en voi liian suuressa määrin antaa näiden asioiden vaikuttaa johtamistapaani.

5.4 Oma osaamiseni

Oman ammatillisen osaamisen hahmottamisessa auttaa niin sanottu ammatillisen osaamisen käsi

Ammatillisen osaamisen käsi

KUVA 4. Ammatillisen osaamisen käsi (Collin 2010.5)

Minulla on ollut aina valtava kiinnostus rakentamista, johtamista sekä tekniikkaa kohtaan. Tahtotilani on ollut siis halu oppia ja kehittää näitä edellä mainittuja asioita. Ammatilliset tiedot ovat peräisin alan kirjallisuudesta, jota olen lukenut nuoresta pojasta alkaen. Oppiminen on jatkunut tähän päivään saakka käsi kädessä työelämän sekä ammattikorkeakouluopintojen myötä. Tiedon hankkiminen sekä oppiminen ovat elinikäinen prosessi. Elämäni varrella olen hankkinut varsin laaja-alaisen työkokemuksen useaan eri tehtävään rakennusalalla. Uskon, että tämä hankkimani kokemus on ollut minulle ainoastaan hyödyllinen oppimismetodi siihen, että pystyn toimimaan esimiehenä. Pystyn näkemään tehtävät laajasti, sekä ottamaan olosuhteet huomioon. Olen kuitenkin omasta mielestäni ehkä hieman erakkoluonne. Pyrin selviytymään tehtävistäni itsenäisesti, ilman tukiverkostoa, ja turvautumaan toisten ihmisten apuun vasta silloin, kun on pakko. Kontaktisuhteissani on siis vielä kehitettävää.

6 POHDINTA

Ajattelumallini on muuttunut näiden 20 vuoden aikana. Pyrkimys tehokkuuteen on korostunut sekä vaikutusalue laajentunut koskemaan koko työyhteisöä. Sen vaikutus näkyy myös kotitöissä, kuten ruuan valmistuksessa, astioiden tiskauksessa ja lasten nukkumaan laittamisessa. Työmaalla olen huomannut muuttuneeni nuoresta, ehkä vähän tyhmänrohkeasta miehestä työturvallisuudesta huolehtivaksi rauhalliseksi mieheksi. Olen ihmetellyt, ettei minulle ole sattunut vakavaa työtapaturmaa ollessani apu- ja rakennusmiehenä. Otin riskejä, joita en tänä päivänä antaisi kenenkään ottaa työmaallani. Työturvallisuus on muodostunut minulle tärkeäksi asiaksi. Töiden suunnittelussa mietin työvaiheiden tehokasta, mutta ennen kaikkea turvallista toteuttamista. Esimiehenä toimiesani johdan alaisiani tehtäväkohtaisesti, keskittymällä tehtävään, en asemaani.

Olen miettinyt, miten nykypäivän nuoria, tulevaisuuden rakentajia pystyttäisiin motivoimaan työntekoon paremmin. Nykyään ei ole samalla tavalla mahdollista opiskella pelkästään työnteolla ammattilaiseksi, kuten itse olen tehnyt. Nuori joutuu miettimään varsin vähäisellä kokemuspohjalla ammattikoulun ja lukion valinnan välillä. Kuka takaa että nuori ihminen osuu ensimmäisellä valinnallaan oikeaan? Alalle valitettavasti valmistuu ihmisiä, joita työ ei oikeasti kiinnosta lainkaan. Ehkä peruskoulun aikana tulisi lisätä työelämään tutustumisjaksoja eri aloille ja pidentää niiden kestoa. Nuoret saisivat näin kattavamman kuvan eri ammanteista sekä käytännön työtehtävistä. Tämä saattaisi ajaa nuoria lähemmäksi omaa alaansa ja he pääsisivät kehittämään itseänsä haluamaansa suuntaan kohti ammattia, jonka he kokevat omakseen. Nykypäivänä on kuitenkin mahdollisuus jatkaa opintoja ammattikoulupohjalta vaikka yliopistoon saakka, mikä on minun mielestäni mahtava asia. Henkilökohtaisesti arvostan sellaisia ihmisiä johtajina, jotka ovat hankkineet työkokemusta niistä töistä, joita johtavat.

Rakentaminen on muuttunut 20 vuoden kuluessa hyvin paljon. Enää ei työmaalla puhdisteta puutavaraa uudelleenkäyttöä varten, mutta toisaalta rakennuksilta syntyvä jäte lajitellaan tarkemmin. Tähän ovat vaikuttaneet minun mielestä jätemaksut, jotka saadaan pidettyä kurissa juuri lajittelulla.

Aliurakoitsijoiden sekä vuokratyövoiman käyttö on lisääntynyt merkittävästi nykypäivänä, mikä on johtanut työnjohdon työmäärän lisääntymiseen. Harmaan talouden torjunta on vaikuttanut todella paljon myös tähän asiaan. Yrityksen tilaajavastuutiedot, vakuutustiedot sekä verovelkatodistukset on tarkastettava. Työntekijän tiedot ja suhde yritykseen on tarkastettava ja dokumentoitava, ennen kuin työntekijän voi päästää työmaalle. Joskus voi joutua kääntymään aliurakoitsijan pois työmaalta, mikäli papereissa on epäselvyyksiä. Tämä saattaa tietää viivästyksiä työmaan aikatauluihin.

Tietotekniikan merkitys työmaalla on kasvanut valtavasti. Rakennussuunnitelmat löytyvät sähköisessä muodossa työmaamestarin tablettilta, joka kulkee työmaalla mukana. Kuviin voi työmaalla lisätä kommentteja ja merkintöjä. Aloittaessani rakennusalan työt kaikki piirustukset olivat mestarin toimistossa suurina paperilakanoina. Tietotekniikan kehityksellä on myös haittapuolensa. Ihmiset ovat koko ajan tavoitettavissa, tabletit ja älypuhelimet kulkevat mukana vapaa-ajallakin. Tunnollisilla työntekijöillä voi olla vaikeuksia päästää irti työasioista työajan ulkopuolella. Työn ja vapaan välinen raja hämärtyy. Tietotekniikka on mukana kaikessa rakentamiseen liittyvässä toiminnassa, aina kohteen suunnittelusta sen luovuttamiseen saakka. Kaikkea sillä ei voi kuitenkaan korvata, sillä rakentaminen on inhimillinen prosessi, jossa rakentajan päätökset sekä näkökulmat vaikuttavat lopputulokseen. Näiden inhimillisten päätösten tekijöiksi meitä työnjohtajia tarvitaan.

Rakennusmestarin työ on pääasiassa ihmisten johtamista. Ihmisiä johtamalla asioita viedään eteenpäin yrityksen antamia tavoitteita kohti. Hyvällä rakennusmestarilla, kuten esimiehellä yleensäkin, on oltava hyvät ihmissuhdetaidot, tietoa teknisistä asioista sekä halu kehittää itseänsä jatkuvasti. Hänen on myös kyettävä päätöksien tekemiseen, oltava varma päätöksistään joukkojen edessä sekä halua kehittää itseänsä johtajana. Hyvän johtajan tulee olla selvillä määräystensä toteutettavuudesta sekä varauduttava odottamattomiin ongelmiin jo ennakoita. Alaisten silmissä ammattitaito kyseenalaistuu, mikäli ongelman kohdatessa esimies ei kykene tekemään ratkaisuja eikä päätöksiä. Työyhteisö tuntee tällöin olevansa vailla ohjausta ja tukea.

Rakennusalan työnjohdon koulutukseen tulisi minun kokemuksieni perusteella lisätä työelämälähtöisyyttä. Työn ohessa oppiminen on monelle jo alalla työskentelevälle ainoa keino kehittää omaa ammattitaitoansa. Pelkästään oppikirjatieto sekä alan tuntemus eivät riitä tekemään kenestäkään ammattilaista esimiestyöhön. Työnjohto on suurimmalta osin esimiestyötä sekä ihmisten johtamista. Olisiko opintokokonaisuuteen mahdollista lisätä johtamiskoulutusta? Ei pelkästään lakien ja asetusten tuntemiseen tähtäävää, vaan käytännötilanteisiin pohjautuvia oppimistehtäviä. Opiskelija joutuisi tällaisissa simulaatioissa miettimään eri ratkaisuja tilanteisiin, joissa on muuttuvia olosuhteita, sekä tekemään päätöksiä. Toteutus voisi olla pienryhmissä tapahtuvia tilanneharjoituksia, joissa yksi henkilö olisi vuorollaan esimiehenä toisille. Yksi tai useampi henkilö olisi esimies asemassa, aiemmin mainittuun esimieheen nähden. Tällä tavoin rakennetussa linjaorganisaatiossa rakennusmestarit toimivat ammatissaan.

Tämän lisäksi käytännön harjoittelut tulisi mitoittaa siten, että opiskelijan harjoittelujakso alkaisi kesäloman alussa sekä päättyisi syksyllä syysloman aikaan. Oppimispäiväkirjan tekeminen tuolta ajalta on hyvä työkalu opiskelijalle itselleen.

Esimiestyön onnistumisen lähtökohta on, että johtaja ymmärtää oman tehtävänsä merkityksen ja käyttää siihen liittyvää valtaa aktiivisesti työyhteisön parhaaksi. Hänellä tulee olla kyky ja halua kuunnella ja hyödyntää henkilöstönsä osaamista ja mielipiteitä, mutta tarvittaessa hän tekee myös selkeitä päätöksiä ja ratkaisuja. Useat esimiehet laiminlyövät johtamistehtävänsä, mistä on yleensä hyvin kielteiset seuraukset työyhteisölle. Ilman johtajaa työyhteisö on kuin myrskytuulella ilman kapteenia ajelehtiva laiva. Johtamista koskeva yleisesti esitetty kysymys kuuluu, millainen on hyvä esimies. Mitä ominaisuuksia ja taitoja johtamisessa tarvitaan. Voiko kenestä tahansa tulla hyvä esimies vai onko se ominaisuus ihmisessä itsessään? Käsitykseni mukaan johtajaksi ei synnytä, vaan kysymyksessä on opittavissa olevat tehtävät ja taidot. Nämä hioutuvat ja harjaantuvat kokemuksen myötä, mikäli ihmisellä on halu oppia ja kehittyä hyväksi esimieheksi.

LÄHTEET

Collin, Kaija 2010. Asiantuntijaksi oppiminen, ammatillisen identiteetin kehittyminen ja moniammatillinen työ. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/kurssit/65050/luento/luentokaijacollin>. Hakupäivä 6.9.2017.

Järvinen, Pekka 2012. Onnistu esimiehenä. Helsinki: Sanoma PRO Oy.

Maslow'n tarvehierarkia. 2017. Wikipedia. Saatavissa: https://fi.wikipedia.org/wiki/Maslow%E2%80%99n_tarvehierarkia. Hakupäivä 20.9.2017.

Oman toiminnan arviointi ja jatkuva kehittäminen. Saatavissa: <http://www.kulmat.fi/laadun-kehittaminen/tyokaluja/oman-toiminnan-arviointi-ja-jatkuva-parantaminen>. Hakupäivä 6.9.2017.

Rauramo, Päivi 2009. Työhyvinvoinnin portaat. Työkirja. Työturvallisuuskeskus TTK. Saatavissa: https://ttk.fi/files/704/Tyohyvinvoinnin_portaat_tyokirja.pdf. Hakupäivä 6.9.2017.

